

T U D Ó S Í T Á S .

*Kedves Magyar Hazánk! Nagy érdemü Ha-
zafiak! Különös tiszteletre méltó
E. Olvasóink!*

Midőn mi a' régi viselt-dolgoknak írásban mara-
dott Tükörébe tekintvén, elménknek gondol-
kozó tehetségével, az egymás-után el-folyt ezten-
dőknek egynéhány száz grádits - fogain vizsgálja lé-
pintünk, úgy tapasztaljuk, hogy eleitől-fogva a'
leg-nagyobb dolgok-is egy mákfzemnyi, vagy leg-
alább a' dolog nagyságához képest igen kitsiny
puktumon kezdődtek.

Amaz egy természeti teréshvel születt két A-
tyafi: *Romulus*, és *Rémus*-által építettett 7. hegye-
ken fekvő híres Róma Vároffa, tsak egy könnyen-
által ugordható Sántzal vala leg-elébb környül-vé-
vé: a' dolgokat naponként tökéletesebbítő elmés
szorgalmatóság vitte mostani virágzó állapottyára.
— A' leg-nagyobb folyó - vizek könnyen bé-dugha-
tó apró kútfejetskékből vették eredeteket, mellyek
idővel mélyebb árkot ásván, 's több apróbb na-
gyobb

gyobb patakotskákat vévén kebelekre, úgy lette-
nek *Dunává, Tiszává, Marosá, 's Szamosá*. Az el-
más szorgalmatosság azután épített még örlő 's más
malmokat reája, azután hányta széllyel azon aka-
dályokat, mellyek-nélkül már most sok költségnek
kedvező terhes hajóknak adnak szabad útat. Egy
szóval, minden világi dolgok (minthogy nem tel-
lyes tökéletesek) a' természetnek olly törvénye
alá rekesztettek, hogy azoknak kitsiny kezdetek
a' tehetséggel öszve - ragasztatott elmés szorgalma-
tosság-által tökéletesebbithetődjenek; a' honnan mi-
dön a' jó Kertész Gazda észre - vészi, hogy az ő
gyümölcshája sárga leveleket hozó északi árnyék-
ban lévén, a' föld' természetével éppen ellenkez-
vén, vagy más közel - lévő fáknak magosabbra
nőtt ágaitól el - nyomtatván, apró, férges, ízetlen,
éretlen le - hulló, vagy éppen semmi gyümölcstök
nem terem; azt más földbe plántálja, annak bi-
zonyos ágát meg - oltya, 's a' maga' gyümölcsháját o-
kos szorgalmatosságával tökéletesebbíti.

Hetedik esztendeje már, hogy a' Pofonyi Ma-
gyar Ujságoknak kitsiny magotskája egy nagy ér-
demű tudós kéz (T. T. — R — M — Úr) által
Pofonyba plántáltatott vala; kinek gond - viselése-
alatt hogy nevedett, virágzott, és melly gyü-
mölcstök termett légyen ezen hasznos Hazánk' élő
fája; nem mi, a' Haza tehet erről ítéletet. — Minek-
utánna ezen nagy érdemű Tudós Gondviselő - által
ezen kezdetében - is mindjárt kellemetes gyümölcsök-
kel kedveskedett Plánta árvaságra, hagyattatván, a'
sok Gazda - között, tsak egy esztendőnek el - folyása
alatt-

alatt-is három különböző kezeken meg-fordult volna ; jól tudják az É. Olvasók, tapasztalta a' N. Haza, bizonyságok ezen élő-fának imitt amott megmaradott levelei, melly vizfzontagságokon ment légyen keresztül !

Már két esztendeje, mióta ezen Olvasó szemekelőtt lévő Levélnek Írója SZARSVAY SÁNDOR ezen plántának egyik műveffe; ki egész esztendeig tartó nyavallyájának idejében kezdett vala ennek műveléséhez. — Aazon időnek el-folyása-alatt, valamint egy részre-hajlás, és meg-rögzött ítélet tétel-nélkül Irónak a' Hazá született nyelvén költ közönséges Levelei szükségesek és hasznofok; szintén úgy igyekezünk vala ezeknek tökéletesebbithetésefben. — De ezen Plántának éppen gyökerén lévő akadályok, mellyeket rész-szerént el-halगतunk, az Irónak egy Haza nyelvében néma Könyv-nyomtatótól-való függése, és más efféle gátok, mellyeknek tsak az említésfektől-is az Erdemes Olvasók-előtt tulajdon ortzáuk' pírúlása el-tilt; mind olyan gátok valának, mellyek-miatt szívesen óhajtott tzelunkat, az az: ezen Plántának, a' Magyar Ujságoknak nevedekését, tökéletesebbedését nem hogy elérjük volna, de még annak valaha ezen állapotban-való el-éréséről-is kételkedünk. Mit tselekedünk hát? Hogy a' mi Magyar Leveleink mind a' külső és belső Történetekre nézve, mind a' Felséges Királyi Kegyelmes Rendeléseknek született nyelvünkön-való ki-hirdetésére, mind a' tudománybéli dolgok' elő-adására fokkal virágzóbbak, hasznofabbak lennének, és az É. Olvasók ennek gyü-

möltseit a' jobb rendtartástól, minden akadály és hi-
ba - nélkül, annál egyenesebb úton vehetnék; a' mi
Felséges Urunknak kegyelmes engedelmeből, (kinek
szemei-előtt valamint minden dólgoznak hibája útá-
latos : úgy minden meg-jobbitások kedvesek; ki a'
maga Jobbágyainak egyenlő szeretetű édes Attyok
lévén, nemtsak minden személly válogatás-nélkül
meg-engedi, hogy ki-ki az ő szárnyai-alatt rendes
útakon módokon élelmét keresse; hanem még a' munkás
Méhek' fáradságos gyűjteményén élő *Heréket* útálja)
a' mi már két esztendőktől fogva írt Ujságainkat
minden lehető - képpen meg - jobbitani, a' közönsé-
ges haszonra alkalmaztatni, és **MAGYAR KURIR**
név-alatt, a' közelebb következő Júliusnak kez-
detével, tulajdon költségünkön, szebb formában, és
meg-kettözött szorgalmatossággal ki - botsátani, és
azokkal az azokat nem útáló Erdemes Közönség-
nek egy magyaros fő-hajtással öszve-kötetett láb
hátra húzással kalapot emelítve udvarolni el - nem
mulattyuk.

Eddig 'a' mi Pofonyban írt Leveleink olly kes-
keny határok - közzé szorittattak valának, hogy
gyakran azokban a' Polgári - Társaságot illető törté-
netek - is alig nyerhetének egy kis helyet magok-
nak; fokszor a' szükséges *Hív - adások* által - is úgy
öszve szorittattanak, hogy a' Felséges Királyi Ke-
gyelmes Rendelések (mellyeknek Anyai - nyelvün-
kүн - való ki - hirdetések leg - szükségesebbek) a' tudo-
mány - béli dólgozások (mellyek a' Haza - Tudóslai - előtt
tsak - nem kedvesebbek, és hasznosabbak) vagy e-
gészszén ki - maradtanak, vagy félszeg formában je-
len-

=====

lentenek - meg. — Hogy azért ezek ennekutánna
Leveleinkbe férjének, el - tökélttük magunkban,
hogy minden héten egyszer, az az: Szeredán e-
gész árkusból álló Levelet küldünk a' mi *Magyar*
Kurirunk-által az Erd. Olvasók' kezekbe, mellynek
fele *Magyar Músa* név-alatt, tudomány-béli dolgok-
kal fog kedveskedni, és előbbfőz- is a' Haza-Tudóssai-
nak fogja minden ez-után kelendő, és nem régi-
ben költ munkáit bizonyos Tudós Hazafiaknak fe-
gitségek-által elé-számlálni, és azokról minden rész-
re-hajlás és személy válogatás - nélkül ítéletet-is
tenni; azután a' Német tudós Levelek - szerént azt-
is meg-fogja rövideden vinni, mitsoda köhez fenik
a' külső Országi Tudósok késeiket, és mit főznek a'
külső Országi Tudós Tárfaságokban.

Valamint hát eddig, már 2. esztendőktől fog-
va a' mi általunk íratott Magyar Ujságok, úgy en-
nek - utánna - is a' mi általunk írandó M. KURIR
minden héten kétszer, úgymint Szeredán és Szom-
baton, azon szokott rendel, minden lehetséges meg-
jobbítással fognak ki - botsáttatni; tsak a' lévén az
eddig - való Ujságok, és a' mostani MAGYAR KU-
RIR - között a' különbség, hogy minden Szeredán
a' fél árkusból álló M. KURIRHOZ, fél-árkusból álló
MAGYAR MUSA adatván, mind öfzve egy árkus-
ból fog állani; úgy mind-azon-által, hogy az E.
Olvasók a' MAGYAR Músát mindeñkor el - metz-
hetvén a' KURIRTÓL, külön köttethetik; de külön
a' M. KURIR-nélkül nem hordattathatják; mert ezek-
kel ingyen fog a' KURIR szolgálni a' maga' E. Ólva-
sóinak ugyan azon 10. N. Forint esztendei (fél-
eszt-

esztendei 5.) fizetésért, melyet eddig a' Pofonyi Ujságokért vettünk.

Hogy ez-alatt a' közelebb el-folyt 2. esztendő-alatt tsakugyan valamennyire kedvesebbek lettenek légyen, a' mi leveleink, mint vóltak némelly minket meg-előzött Irók-alatt, hizelkedhetünk annyiban magunknak; mennyiben az Előrefizetők' száma tsaknem három annyira szaporodott; melyet a' mi, és a' mi általunk, mind a' két Magyar Hazában, sőt a' szomszéd Tartományokban-is fel-állított Erd. Tudósítok' szorgalmatóságának köszönhetünk, kik valamint eddig, úgy ennek-utánna-is nálunk maradni, és a' mi tudósító Jóakaróinknak lenni meg-nem szűnnek.

Meg-efmérjük ugyan, sőt meg-vallani-is kénytelenítettünk, hogy a' mi 2. esztendők-alatt írt Ujságainkban fok hibák és fogyatkozások lettenek légyen, és a' mellett most se fogadhatunk kezeiséget, hogy ennek-utánna-is holmi történetből esendő apró hibák bé-ne tsúfzándjanak; de azt igérjük, hogy minden orvosolható hibákra flastromot köntünk; orvosolhatatlan hibákba pedig soha sem ejtyük pennánkat — Hogy fokszor meg-esett hibáinkat, vagy az É. Olvasók' levelének el-tévelyedésében, vagy másokban ki-nem pótolhattuk, annak okát nem az Iróban kell keresni; (ki-ki tudhattya a' régi Magyar Közmondás-szerént: *Közös lónak, túros a' báta*) mert az Iró eddig tsak Iró vólt, és az Ujságokat nyomtató Tipografus' kezében lévén mind a' hatalom, mind a' nyereség; fokszor tsak annyi

Exemplárokat nyomtatott, hogy az el-tévelyedett Leveleket gyakran meg-küldentünk éppen lehetetlen vala; az Ujság Irónak fizetése nem szorgalmatoságához lévén szabva, a' magát tsak ezzel vigasztalta: *Akár millyenek légyenek Ujságaim, tsak egy a' fizetésem*; 's azért akármelly tudósító levelet bé-talzitott a' maga könnyebbségéért az Ujságba; de már most (pro Aris et Focis) mindenik azon igyekezik, hogy tulajdon fazaka mellé szitván a' tüzet, az ő Ujsági mennél hafznofabbak és kedvefebbek lehessenek. A' honnan,

Már mi most a' külső Országiakhoz képest bizonyos Ujság-tartó Bóltot állitunk-fel, mellyben minden Haza-béli Ujságokat esztendőről esztendőre olly szép rendbe szedünk, hogyha a' mi E. Olvasóink valamelly el-tévelyedett, vagy meg-motskofodott Ujság-Levelek helyett másért parantsólnának, az Olvasás ideje-után 6, — 7. esztendők mulva-is meg-küldhesük. — *Ordo est anima rerum*: A' jó rendtartás minden dolognak a' Lelke; azon iparkodunk tehát, 's nem egyéb a' tzelünk, hanem, hogy a' jó rendet fel-állitván, közönséges hafzonra ditséretesen szolgáljunk.

Mig következendő Levelünkben az É. Publikummal bővebben szólhatnánk, ezeket jegyezzük-meg végtére. Minden Uj Esztendőben küldendő első levelében a' mi MAGYAR MúsáNKNAK egy tudós Könyvet-Iró Hazafinak képe lészzen minden Vallás és személly válogatás-nélkül bé-iktatva: minden Uj-Esztendőben a' KURIRRÓL, és az azzal járó MAGYAR MúsáRÓL írt Krifisét egy

Haza - béli Tudósnak, sőt többeknek - is közre bocsátjuk, hogy a' mi Leveleink a' történetből bétsúfzott hibáktól a' következőkre nézve-is megtisztítottak légyenek.

Kedves Hazánk' és Nemes nemzetünk' szeretetével búzgó szívünk' el - tőkéllett tzelja, hogy ha annyi Erdemes Hazafiak fognak segítségül lenni, ezen el - kezdett szándékunkban, mint ezen folyó esztendő elején Pofonyi Ujságinknak valának Erdemes Olvasói; így a' Szombatonként küldendő **MAGYAR KURIR** - is, valamint a' Szeredai, egész árkusból álló Hírekkel fog - bé - állani az ő Erd. Olvasóihoz; (küldvén a' *Lipsiai Gyermekek'* számára írt *Levelek* - szerént, minden Szombaton fél - árkusból álló *Gyermek - Ujságot*; mellyek a' gyenge elméknek felséges gondolatokban - való nevelésére, az értetlen indulatoknak jó erköltsőkben leendő formálására annyira szükségesek vólnának, mint az éhel halandónak egy falat kenyér a' szájába) mert ezen faradorásinkal nem annyira nyereséget, mint a' közönséges jót, az unalommal terhes üres - oráknak különb - különb történetek' olvasásával - való könnyebbítését; és anyyai - nyelvünknek előmozdítását vadászfizuk: a' honnan mi, a' mi itten tett fogadásunknak és ígertünknek az utolsó pertzig tsalhatatlanul meg - felelni, és annak bizonyosságára, hogy valyon leheté az Előrefizető Urak' segítségével Szombaton - is egész árkusból álló Levéllel szolgálni, (az az: A' fél - árkusnyi **MAGYAR KURIRRAL**, **GYERMEK - NEK SZOLLÓ** fél - árkusnyi **LEVELET** - is ugyan azon eddig szokásban vólt **10. N. Forintnyi** eszt. előfizetésért

kül -

küldeni) vagy nem? minden efsztendő, végén a' mi É. Olvasóinknak neveket, a M. K - hoz, és a' M. M - hoz tartozó Mutató-táblával egdyütt nyomtatásban ki-botsáttani el-nem mulatjuk; mellyből ki-ki könnyen által-fogja látni: mi leszsz tőlünk lehettséges? mi pedig lehetetlen? és hogy fokszorozott fáradságúnknak nem meg-kettözött jutalmáért, hanem a' mi el-kezdett munkánknak tökéletesbbitéséért mártjuk pennánkat tentába: — de,

Mit ígérünk sokat! Ennek-elötte 2. efsztendővel, midön Ujság-Író pennát vettem vala kezembe, semmit sem ígértem, 's már most ki-vetheti szememre, hogy fogadásomnak meg-nem feleltem? Semmit sem ígérünk! de a' mi M. KURIRUNKNAK tökéletesbbitésére, valamit tsak elmés szorgalmatósággal fel-érünk és szabad léfszen, mindent elkövetni el-nem-mulatunk.

A' mi pedig a' mi *Magyar Musánkat* illeti, koránt se gondolja az Érdemes közönség, hogy mi tsak a' magunk tulajdon erőnkhez támaszkodva ígérnök ezt a' N. Hazának! Vagynak még a' Magyar Pinduson *Pallások, Kátok*; vagynak tudós *Molnárok, Horvátok, Szathmárik, Rátok, Benkők, Sz. Nagyok, Pézselik, Komjátik, Gyöngyöfik, Fartzádik* 's mások! kiktől, valamint a' magában fetét Hóld a' nap-tól, világofságot költsönezni, és azzal a' mi Érdemes Olvasóink' szemeik-elött fényleni meg-nem szününk; — Vagynak a' külső Tudos-Társaságoknak *Tudos- Leveleik!* mellyeket Pofonyban Magyar köntösbe öltetettvén, tafzittyuk leg-alább

6. ökör- után az ekét, és a' Tudofok' belénk fútt hangjának hűséges ki-trombitálói lélszünk.

Vagynak még ollyatén allátok - is, mellyek nem a' Napnak, hanem az attól vett Hóldnak világánál járnak, 's keretik élelmeiket: vagynak minden dolgoknak egymást követő, 's meg-előző Okai; mellyek tsak ugyan minyájon olly részefek a' dolognak valóságában, hogy valamint az utolsó az első-nélkül, úgy az első a' leg-utolsó közösölése-nélkül semmit sem érnek. Ha nem első Okok, leg-alább első szükséges *eszközök* lélszünk mi is a' MAGYAR MUSÁNAK fel-állittására; mellynek még valaha általunk plántálandó kitsiny magotskája, mély gyökereket vervén, hasznos gyümölsötket teremhet.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

De talám akaratunk ellen tett szószaporitá-funkal unalmofok - is levénk Erdemes Olvasóink-előtt! — Hogy szóljak hát végtére még egy pár szót magyarabban, nyersebben és minden szó elharapás-nélkül a' mi Erdemes Olvasóinkhoz! — Szatsvay Sándor a' már két esztendőktől fogva vólt Pofonyi M. Hirmondonak Irója, ezen székből kikelvén, minek-utánna ennek porát még tsak farujiról-is le-verte vólna, egy MAGYAR KURIR név-alatt meg-jóbbított Ujságok' Iró-pennáját vette kezébe; mellynek ezután nem tsak Irója, hanem, alább ki-nevezett Tifzti-társával együtt, kiadója és mindene lélszen.

Két esztendő-k-alatt , a' mi *Magyar Hirmondok*ban
 esett hibáinkról és fogyatkozásainkról , midőn a' mi
 Erdemes Olvasó Urainktól 's Afzszonyainktól , a-
 zoknak meg- botosáttáfok' reménysége-alatt , tellyes
 bizodalommal engedelmet kérnénk ; mind azoknak ,
 mind a' hozzánk különös szívefséggel és fáradsá-
 gos szorgalmatofsággal viseltetett T. N. N. *Postame-*
ster Uraknak , mind a' minket tudositáfokkal segitet
 Erdemes Jóakaró Urainknak , eddig tett hozzánk-
 való szívefségeket háládó szível meg- köszönvén ,
 minyájokat ujra tellyes bizodalommal kérni bátor-
 kodunk , hogy a' mi **MAGYAR KURIRUNKAT** , és
 az azzal járó **M. MUSÁNKAT** Jóakarattyoknak Uri-
 kebelébe venni méltoztassanak.

Lészén a' *Magyar Hirmondónak*-is azt tartjuk Ér-
 demes Írója , ki , mint hogy előtte a' mi **MAGYAR**
KURIRUNK , és **M. Musánk** nem igen kedves , azt ir-
 jon , a' mit tesszik rollúnk ; mi ugyan azon **F. Kor-**
mányozó - szék , és minden hív Jobbágyit egyenlő
 mértékben szerező Királyunk szárnyai és engedelme-
 alatt , ha tsak 3. Olvasóink léznek - is , a' mi fogó-
 dásunk - mellett állani , és igéretűnket tellyesíteni
 meg-nem szűnünk.

Most pedig közelebb , midőn magunkat és **M. KU-**
RIRUNKAT minden magok méltó tiszteletekkel élő **E.**
Olvasó Urainknak , **Afzszonyainknak** és **T. N. N. Pos-**
tamester Uraknak ujra szetetekek' ölébe hajtának ,
 vagyunk

A' Nemes Magyar Közönségnek

Leg-készebb kötelefségü alázatos Szolgái
 Tállyai Dániel, és Szatsvay Sándor
 Nemes Hazafiak.

EMLÉKEZETRE MÉLTÓ
J E G Y Z É S E K.

Azon előre-fizetendő pénzt, mellyet az Érdemes Olvasó Urak a' mi **MAGYAR KURIRUNKÉRT**, és **MAGYAR MUSÁNKÉRT** a' közönséges Postákon küldeni fognak, tsak leveleikben petsé-
 telvén a' T. N. N. Postamester Uraknak adják-átal; mert noha Felséges Urunknak ezen folyó esztendőben 11-dik Májusban költ kegyelmes rendelése-fzerént, ennek-utánna femmi Postán küldendő pénzért-is a' F. Királyi Kintses-Tár jól nem fog állani; még-is, minthogy az Ujságokért járó pénzben az Eráriumnak-is része vagy on, ezt a' Postamester Urak a' *Correspondentziába* irván, (e' Posta szó) mind a' Publikumhoz, mind mi hozzánk eleitölfögva meg-mutatott hivesé-

ségek - szerént, a' Pofonyi F. K. Fő Postára fel - küldeni méltoztatnak. — Hogy pedig minden Zűrzavar, és hibák el - távoztathassanak; mint hogy már 2. Ujságok, t. i. az általunk irándó **MAGYAR KURIR**, és a' *Patzkó M. HIRMONDOJA* léfznek Pofonyban; tellyes bizodalomnak kéretnek az Erd. Olvasó és Postamester Urak, hogy a' nekünk küldendő pénzt illy fellyül - irás - alatt méltoztassanak küldeni, (akár mellyik nyelven tsak e' légyen.)

A' Pofonyi Királyi Fő Postahivatalhoz a' **MAGYAR KURIRÉRT Szatsvay Sándor és Tállyai Dánielnek** küldendő 5. — vagy — 10. N. forintokkal. *Pofonyban.*

A' Levelező Urak pedig ezen fellyül - irás alatt méltoztassanak bennünket tudositani:

**A' POSONYI MAGYAR KURIRNAK
ADASSÉK.**

Azok,

Azok, kik itten Pofonyban kívánnják a' mi MAGYAR KURIRUNKAT olvasni, minthogy Poflán nem küldettetik, fél-efztendöre 3. N. Forintot, egész efztendöre pedig 6-at fognak fizetni.

Azok, kit itten Pofonyban fizetnek, vagy magok, vagy mások-által a' MAGYAR KURIRÉRT, méltoztaffanak a' pénzt a' *Szent Mihály Kapujában* a' 341-dik szám-alatt lakó *Tállyai Dániel* Ur kezébe szolgáltatni.

A' Könyv-író Urak, a' Könyv-nyomtatok, Könyv-kötök, vagy Könyvvel kereskedők, ha a' magok könyveiket akár az eladásra bizonyos *pro Centoért*, akár a' MAGYAR MUSÁBAN lejendő elő-fzámlálásra hozzánk fogják küldeni, mindenekben szívesfen szolgálunk, és a' Könyvnek egész értelmét rövideden, bizonyos tudós Jóakaróink-által, ki-húzatván, közönségessé tétfzük.

A' mi MAGYAR KURIRUNK, a' két Magyar Hazának, Erdély és Magyar Ország-nak edgy atyaúságos Boroflyán-kofzoruval

öfzve

özve-foglalt kettős Tzimerét fogja homlokán vifelni.

A' kik valamely *Hiradást* kívannak a' MAGYAR KURIRBA bé-tételni, azok edgyfzeri bé-tételért 40. krt. fizetnek, és valamennyifzer kívánnják, mind annyifzor ennyi fizetésért el-mulhatatlanúl bé-fog tételni.

A' mi Leveleink' borittékjain lelegendő Fellyül-iráfok nem Frantziaúl, hanem Frantzia formára mind Magyarúl fognak lenni; mert a' mi belől Magyar, nem látjuk-által miért menne az született Magyarokhoz Frantzia Gagyában udvarolni, Más oka-is van ennek; de azt — — —

BCU Central University Library Cluj

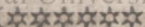

Nro. 22.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Kedden September 15-ik napján 1812-dik
esztendőben.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B é t s.

Eő Csász. és Ap. Királyi Felsége a' *Colloredo*
Yeromos vitéz magyar Regimentjének (mellynek
ennekelőtte néhai Gróf Sztáray Feldmarsal volt
a' tulajdonossa) Obersterét *Andrássyt*, a' ki a'
múlt August. 12 ik napján a' Podubnie mellett esett
verekedésben magát nagyon meg különböztette,
Generál Majorrá, Gróf *Hartoppot* a' Hiller ha-
sonióképen vitéz magyar gyalog regimentjének ka-
pitányát, a' ki az Augustus 16-ik napján Diwin
mellett esett ütközetben, a' Hertzeg *Schwarzen-*
berg tanúbizonysága szerént, magát vitézi módon
viselte, Fő Strázsamesterré tenni; végtére a'
Mokraný mellett, Augustus 21-ik napján volt vé-
res ütközetben, sok fényes és szerentséssen vég-

Papp Kapitány özvegyenek, a' szokott penzió kivül, a' Mária Trézia vitéz Rendjebéli tisztetket illető penziót is kegyelmessen rendelni méltóztott.

A' maga alatt valóinak jávokert és boldogságokért atyáiképen szorgalmatoskodó Fels. Urunk, a' Magyar Országban, Syrmiumban, Horváth, és Tóth Országokban, nem különben a' Temesi Bánátban lévő nem egyesült Görög ifjúság formálására, és nevelésére nézve, az oskolai intézeteknek meg jobbítását, a' nem egyesült Görög nemzeti Oskoláknak fő Gondviselőjére *Nestorovics Orosius* úrra bízni, és azt is kegyelmessen meg engedni méltóztatott Felsőleg Urunk, hogy ő azokat az Oskolákat a' kegyelmessen meg rendelt plánum szerint intézze, melly szerint öt új kerületbéli oskolai Directo-
rok kinevezettek.

Egyszersmind, hogy azokban az oskolákban jól nevelt, és jól elkészült nemzeti tanítókat lehessen kiállítani, három elkészítő oskolákat méltóztatott Eő Felsőge rendelni, úgymint Szent Endre Mező Városában az Illyriusok számára egyet; másodikat az Oláh ifjak számára Ó Aradba; harmadikat a' Görög ifjúság számára Pesten. A' két elsőbb oskolákban Eő Császári Királyi Felsőge engedelmeből három Professorok, és egy Katekéta, az utolsóban pedig még most egy Professor és egy Katekéta fognak vitetni, a' kik az Eő Felsőge által rendeltetett, s' a' jelen való időhöz szabott, a' napkeleti Ekklesia szokásaihoz illő tudományokat tanítani lesznek kötelesek. Végtére ezek az oskolak a' jövő

November első napján fognak fel nyittatni, és a' fellyebb uevezett Királyi Tanácsos *Nestorovics* Úr által igazgattatni.

Magyar Ország.

Annak a' szörnyű tűznek emlékezetére, melly két esztendővel ennekelőtte Sz. Kir. város Budának nagy részét megemésztette, e' folyó September 5-ik napján, a' mellyen tudniillik azon tűz támadott vala; a' Tabani Katol. nagy templomban, a' következett napon pedig a' vízi városban a' Sz. Ersébet templomában a' Tiszt. Kapucinusok által közönséges és pompás isteni tiszteletet tartott, 's az nagy misével, predikátzióval, és muzsikás énekiéssel innepeltetett meg.

A' Pesti Kir. Universitásban, a' következő oskolai új esztendőre, a' múlt Augustus 25 ik napján következő változások történtek. — Magnificus Rectornak választatott *Sax Mihály János Nepomok* a' törvényeknek Doktora, a' Policia 's Cameralis tudományoknak, és cambialis törvényeknek Professora, 's egyszersmind a' Juridica Facultásnak Pro-Seniora. Decanusoknak választattak: a' *Theologica Facultásban* Predanoczy János Úr a' Theológiának Doctora és a' moralis Theológiának Professora hivatalában meg erősítettett; a' *Juridica Facult.* Markovics Pál Juris Doctor, és a' természeti közönséges, Státus, nemzeti, és egyszersmind a' Magyar Törvényeknek közönséges Tanítója, és egynehány Tek. Vármegyéknek Tábla Bírája; az *Orvosi Facultásnál* Schuster János Orvos Doctor, a' Chemiának és Botanicanak Professora; a' *Philos. Facultásban* Keresztúri József, a' Philosophiának Doctora, a' közönséges és Magyar Országi Históriának Professora.

Lengyel Ország.

A' Fels. Szakszoniai Király *Fridrik August* a' Lengyel Országi Generális Confoederatiónak azt a' kívánságát, hogy Napoleon Császárnak az a' felelete, mellyet a' múlt Julius 11-ik napján a' hozzája küldött Lengyel deputátusoknak adott vala, márvány kőbe arany betűkkel metzessen bé, helybe hagyta, 's az eránt olly rendelést tett, hogy az az emlékeztető oszlop az ország Gyűllése palotájában, a' királyi székekkel által ellenben emeltessen fel.

Wilnában, a' Litvániai nagy Hertzegségnek fő városában következő serkentő hirdetmény költ és intéztetett azokhoz a' Tatárokhoz, a' kik az enuekelőtte Lengyel Országhoz tartozott Wolhyniában, Ukrajniában, és fejér Russziában laknak, és az időnek különbözőkülönbféle viszontagságai közt az Oroszok által meghódították: — „*Tatárok!* Több századoktól fogva megkülömböztette magát a' ti nemzetetek ahoz a' hatalmassághoz való szeretete által, melly titeket fiaivá fogadott azon idő pontban, mellyben a' szerentsétlen Haza azoknak a' Fejedelmeknek nagy hatalmok alatt, a' kik a' Lengyel Nemzetnek el törlésére öszve esküttek, elenyészett vala, 's azért a' ti véretek kiontottátok. Hát ugyan a' Hazának újonnan való születésekor nem azon indulat lelkesítene é titeket, melly volt el hűnyt őseitekben? A' Haza javára való áldozás mindenkor meg esmértető jele volt a' Tatár nemzetnek, ugyan ezért nem kételkedik a' Haza, hogy ti nemes indulatú őseiteknek példájokat ne követnétek. Már is sokan azt kívánták kozzüle-

tek, hogy ahoz a' Regementhez mehessetek, mely a' ti atyátokfiai közzül formáltatni fog."

„Nosza nemes férjfiak, siessetek a' Lengyel sas alá lépni, mutassátok meg, hogy ti el nem fajúltatok azoktól a' Korikerektől, a' kik *Sobiesky János* uralkodása alatt a' Lengyel nemzet ellenségeinek félelmekre voltak. A' Haza hív titeket erre, állandóúl elhitetvén azt magával, hogy ti a' ti szent köteleességteknek eleget fogtok tenni, mellyről hogy minél előbb bizonyossá tegyetek minket, vagy magatok, vagy biztosaitok által, elvárjuk.

Hadi Történetek.

A' közelébb múlt pénteken költ Magyar Kurir 21 ik darabjának 331 ik lapján félbeszakadt hadi történeteknek folytatása.

Er. Generál Gróf *Regnier* tudósítást vevén arról, hogy az ellenség Brescet elfoglalta légyen 500 lóval: leg ottan előmenő seregét ellene küldötte, de abból kimenvén az Oroszok, a' Bug vize mentében hátrább vonván magokat utól nem érhatték. Ezután F.M. Lajtinant *Siegenthal* a' maga osztály seregével Staravicsba marsirozott, annak előjáró seregét Generál *Frehlich* vezérlése alatt Rudáig előbre küldötte, a' melly helységet az előtt való este az ellenség más elhagyta.

B. *Mohr* Generál Májornak arra a' jelentésére, hogy *Milesin* Orosz Generális 1000 gyalogsággal, egy ezer főből álló szabad tsavargó sereggel, és egy Puik Kozákokkal, 's négy ágyúval magát Pinnáig hátrább húzta volna, hertzeg *Schwarzenberg*, nékie parantsolatot adott, hogy Jannovon keresztül mennyen Pinna ellen, vegye az ellenséget úzóbe, és foglallya

el Pinskot, e' mellett állítson ki Lohitzinbe egy erős őrizetet, 's magát a' Lengyel osztály sereggel öszve kaptsolván, a' Petrikowi és Mozyri környékeket vizsgálja meg. (Az itt említett városok és helységek mind Nagy Lengyel Országok Siradiai Vajdaságában fekszenek.)

Augustus 17-ik napján az Austriai segítő seregek *Divin* városát elfoglalták, a' Generál *Zechmeister* vezérlése alatt lévő előjáró sereg az ellenséget Summarin innen utól érte; de mivel annak segítségére hátulról mind több több hadi népmehetett, és mivel a' mi népünk a' töltésen az ellenség szüntelen való tüzelése közt nehezen nyomúlhatott volna előre; megelégedett avval F. M. Lajtnant *Bianchy*, hogy a' Divini és Nowozsiulski szoros utakat elfoglalva tartsa, és azt elvárni minémű következtetése lesznek annak, hogy hadi népeink az ellenséget oldalról vették.

Augustus 18-ik napján az ellenség Ratno mellett kiállott, Summaryt elfoglalta, és a' maga hátuljáró seregét Selce mellett letelepítette. A' mi két előjáró seregeink, a' Divini és Mokrani úton vigyáztak az ellenségnek mozdulásaira, minden pillanatban elfogott és elszóratott embereket vittekbé, az ellenség tábori bagázsájának azt a' részét, mellyet magával el nem vihetett, megégette. Mivel a' Mokrani és Divini töltéseken az ellenséget szembe megtámadni nem lehetett, Frantzia Generál *Regnier* a' hetedik osztály sereggel, hogy az ellenségnek Ratno mellett lévő fekvését megháboríthassa, 's őtet oldalról megtámadhassa, a' Somschani, Oltuski és Orechowi oldalaslág lévő úton Schatzki-Melniki ellen marsirozott.

Aug. 19-kén, az ellenség a' maga Summary előtt vígyázó seregeit bellyebb húzta, és minekutánna a' hídakat öszve rontotta vólna, tovább Ratnó felé hátrább húzta magát; de Generál Zechmeister, mingyárt helyre állítatta a' hídakat, Summaryt elfoglalta, és a' maga előjáró seregeivel az ellenséget úzóbe vette. Elegendő vólt Generál *Zechmeister* a' *Davidowich* gyalog regimentjének két batallionjával, és a' Kienmayer huszár seregeivel Summary mellett hagyni, mindazért, hogy az ellenséget a' töltéseken úzni, mind pedig azért, hogy azokat az ellenség megtámadásától oltalmazni lehessen. F. M. Lajtnant *Bianchy* közelebb nyomúlt a' *Mokráni* úthoz, melly a' sok essőzések miatt el nem romlott annyira mint a' *Diwini*, és a' körmánya alatt lévő osztály seregnek maradványával Tsehernaniba marsirozott.

Frantzia Generál *Regniernek* azon előadására, hogy ő néki a' maga feltett tzellyának eszközlésére, és az ellenségnek fekvéséből való kimozdítására elegendő lovas serege nintsen, Augustusnak 20 ikán, a' Frimont és Trautenberg lovas osztály seregei segítségére küldettek. A' Mokrani úton, az ellenség egy 300 lépés hosszúságú töltés és bévágott erdő mellé vonta magát, 's azokat gyalogsággal és két ágyúval megerősítette, a' kiknek megkémlelésekre egy vadász kompaniával menvén Generál *B. Fröhlich*, a' bévágott erdő eleibe, ezeket az ellenség kemény aprófegyverből való tüzzelel fogadta, a' levágott erdőből egy granatiros batalliánnal, és egy vadász sereggel ki menvén őket mind előlről, mind oldalról megtámadta, de azon szempillantatban kapitány *Papp* egy vadász kompaniával segítésekre menvé,

minden puska lövés nélkül, bajonettákkal az ellenségre rohant, és azoközben a' tartalék seregek is oda érkezvén, nem csak vissza nyomták, hanem a' le vágott erdőből is kihajtották, és sok embereit megölték, 's megfutamtatták.

Augustus 22-ikén F. M. Lajtinánt *Siegenthal* a' maga előmenő seregének segítségére Knienza Gurába ment, a' midőn az ellenség a' Mokransyi és Sumaryi útakról magát Ratnába vonta hátra, de azt is elhagyta, és a' Przipet folyóvíznek tulsó partjára által menvén, maga után a' hidat elrontotta, és ottangyalogsággal és ágyúkkal megállapodott; a' miéink Ratnot elfoglalták, és a' nevezett folyóvíz mellett vígyázatokot állítottak ki. — A' F. M. Lajtinant *Bianchy* osztály serege Tur mellett táborba szállott, Ratnának áthatatos védelmezése Generál *Zechmeisterre* bízott, a' melly végre nékie a' Davidovich regementjéből két batallion, a' *Kienmayer* huszár seregéből négy eskadron, és fél battéria adatott. A' könnyű tartalék artilléria Brzeschbe, onnan Wlodawába küldetett, a' nehéz artilleria reserva is utánna menni parantsolatott, ezeket a' tábori hidak is követték Wlodawáig, hogy ott Augustus 25-ik napjáig a' Bug vízen egy hajóhidat készítsenek.

Augustus 26-ik napján, a' Generál *Mohr* jelentése szerint, 3000 gyalogsággal, 's lovassággal, és hat ágyúval a' Pinna folyóvízen a' mi előjáró seregünknek közelítésekor az ellenség vissza ment, 's maga után mind a' hidakat, mind a' magaziumokat megégette; a' melly után Generál *Mohr* az által menetelt és Pinsket elfoglalt. a' hidat meg tsináltatta, és hogy az ellen-

séget félelembe ejthesse a' Pinna vizén által ment, és a' *Latour Maubourg* (olvasd *Latu Mobu*) Fr. Generális corpusával magát öszve kaptsolta. *Végezetét a' jövő posta napon.*

Smolenskonak a' Frantzia hadi seregek által lett megvétele, melyet a' Sept. 11-ik napján költ kurirban mi is le írtunk, a' Szileziai privilegiált újság leveleknek 7-ik Septemberi darabja következendő módon adja elő: Augustus 17-ik napján a' Lengyel seregek Smolenskónak két külső városait elfoglalták, és noha erőssen tüzelt reájok az ellenség, és a' város védelmezésére mind a' beenn lévő katona őrizet, mind a' lakosok mindent elkövettek; mindazáltal ki nem hajhatták őket onnan. Dél után 3 órától fogva éjjel után 3 óráig szünetlenül tartott az ágyúzás, a' következő napon, úgymint Augustus 18-ikán viradtakor a' városba rohantak a' Lengyelek. A' *Zajaczek* Generál osztály serege rendeltetett az erőszakos elfoglalásra, és noha ez a' vitéz hadi tiszt már akkor sebbe esett, még is mindazáltal maga vezette a' maga osztályát. A' 13-ik gyalog regementnek egyik osztálya rohant bé leg elsőben a' városba. *Zajaczek* Generál minden Adjutánsainak lovaik vagy agyon lövettek, vagy megsebesítették. Kapitán Adjutáns *Dzmbinski*, egy vitéz és nagy talentomú ifjú tiszt a' tsata pia-tzon maradt, brigadiros Generál *Mielzynski*, és *Miaskowski* Oberster sebbe estek, Oberster *Zakrzewski* meg holt. Hasonló vitézséggel hadakozott a' *Kniaziewicz* Generális osztálya, és az ezen sereghez tartozott brigadiros Generális *Grabowski*, a' ki a' Granatirosokkal amazoknak segítségére ment, és eleinte nagyon vitézkedett, de sebbe es-

vén a földre ledűllött, hanem hova lett, mivel a tsatapiaton nem találtatott, senki sem tudja. Oberster *Krukowiecki* meg sebesítettett. Obrist-lajnant *Gaward* pedig a' betség mezején maradt. Ezeken kívül sok több stabalis és alsóbb rangú hadi tisztek meg sebesítettek. Közönségesen vévén 14 hadi tisztek hóltak meg, 's 49-en estek sebbe.

Az egyesült seregeknek veszteségek 1200 emberre ment, az ellenségé sokkal többre; egészen megveretett, kéntelen vólt Smolenskot oda hagyni. Augustus 18-ik napját követett éjjel, a' vónak leg nagyobb részét által vitte a' hídon, ezt pedig maga után meggyújtotta. Hogyha tsak egy nappal késett vólna is az által menetellel, kéntelen lett vóna a' városban vólt katona őrizet magát a' győzdelmeseknek tettzésekre feladni, mivel már akkor parantsolat adatott ki a' hidnak elfoglalására. — Az ellenség a' Fr. nagy ármádtától üzetetvén, Smolenskon túl ismét megveretett, szélyel üzetett, és igen sok hóltjai, sebbe estjei vóltak, ágyút is sokat vesztertek. Ezen utolsóbb történetről még semmi környúlállásos tudósítást nem olvastunk; kétségkívül a' 13-ik Fr. Bulletinben fog az kiadatódni. — Smolensko városának nagyobb része hamujába fekszik, és tsak nem minden lakosi, félvén az erőszakos reárohanástól honnyaikból kifutottak, a' Görög templomokban sok aszszonyokat és gyermekeket találtak a' győzdelmesek.

A' fellyebb említett Sziléziai privilégiált újság levelek következendő módon szóllanak az Augustus 16 — 18-ik napjain *Polock* mellett Fejér Russiában történt véres verekedésről: A' ma-

gános de bizonyos tudósítások szerént, a' Frantzia két osztály sereg, úgymint a' második és hatodik corpusok közt, mellyeknek vezérlése a' Marsal *Oudinot* sebbe lett esése után Fr. Generál *Gouvion St. Cyrre* bízott. A' Herczeg *Wittgenstein* vezérlése alatt lévő Orosz hadi seregek közt *Polotzk* mellett történt verekedés dél után három órakor kezdődött, és egész éjjelig tartott, mellyben nagyon meg verettetvén az ellenség, nagy zűrzavar közt magát a' *Piloei* úton Pétersburg felé hátra húzta. A' Bavariai seregek ebben a' verekedésben ugyan meg különböztették magokat, de sokat is veszettek; nevezetessen *Derej* és *Sibein* Generálisok, *Wrede* és Gróf *Preysing* Obersterek, *Gedoni* Obristlajtinánt, és más több Officirek elesetek; *Raglovich* és *Vincenti* Generálok; *de la Motte*, *Collonge*, és *Comeau* Obersterek, és több Stabalis tiszték megsebesítettek.

Töbnnire mindenütt szerentsétlenek lévén a' Frantzia nagy Armádiával való verekedésekben az Orosz hadi seregek, olly rendelés tétellett közelebb azoknál, hogy minden Orosz tábori magazinumok mellé 100 szekerek állítattassanak ki, a' mellyeken tudniillik, ha a' szükség kívánja, azokat hátrább lehessen vinni.

A' Rigai katona őrizet, a' miképen a' *Berlini* 3-ik Septemberi újság levelek tartják, a' múlt Augustus 22-ik napján a' Prussziai hadi sereget három egymástól különböző ponton megtámadta, és minekutánna az azokkal való verekedésben mind a' két részről nem kevesen maradtak volna a' tsatázó mezőn, amaz Rigába vissza ment. Ezen alkalmatosságban is nagy vitézséggel viselték magokat a' Prusszus katonák.

Spanyol Ország.

A' *Journal de l' Empire* nevezetű Frantzia újság levélnek 31-ik Augustusi darabjából azt olvassuk, hogy Bayonne városán által szűkeden sok segítő seregek mennek a' Portugalliában lévő Frantzia ármádiához. A' *Gazette de France* nevezetű Párisi Zsurnál is azt beszéli, hogy a' Spanyol Országban lévő ármádiákhoz is számos segítő seregek küldettek.

A' fellyebb említett *Journal de l' Empire* azt mondja, hogy leg nagyobb akadályára vannak Cataloniában a' hadakozó Fr. seregeknek a' tsinálatlan utak, és hogy a' leg nagyobb városokból is szamarokon kell utazni más városokba és helységekre. A' régi Kormányzék abban a' hibás értelemben volt, hogy a' járatlan utak, leg jobb védelmező eszközei légyenek az Országnek, ezen okon ezen szép tartományban is semmi utakat nem tsináltatott. — Nem régiben egy szép utat tsináltatott a' Frantzia Armádia Figverástól Oleig, mellyen már bátorságossan lehet járni azon egész vidéken még ágyúkkal is, a' mellyen ennekelőtte öszvéreken kellett utazni.

A' Liszbónai 10-ik Augustusi tudósítások szerint, Anglus Generál *Hill* még azon hólnap 7-ikén régi helyén fekütt, Fr. Marsal *Soult* Sevilába volt, de a' *Suchet* Marsal ármádiája már akkor mozdulásban volt. Az elleenség a' maga seregeit Estremadurába megerőssítette, és minden azon földön találtatott vágni való marhát requisitió alá vetett, 's egész erejét arra fordította, hogy ott magazinumokat állíthasson fel, úgy tette, mintha Generál *Hill* ellen akarna men-

ni, de az ő valóságos plánumát kitanúlni még nem lehetett, és úgy tettett, mintha az egyesült seregeknek bal szárnyát vette volna szélba, de Generál *Hill* is vígyázott magára.

Köte'ességünknek tartjuk, így szól a' *Morning Chronicle* című Londoni Zsurnálnak 25-ik Augustusi darabja, olvasóinkat meginteni, hogy a' Salamankai szerentsés ütközetre nézve magokat el ne higgyék, 's ne gondolják, hogy az Angliai armádia a' Pirenéumi fél szigeten leg jobb állapotban legyen. Ez az armádia abban a' hiedelemben vólt, hogy a' Salamankai ütközet után kevés akadályra fog találni. Lord Wellington abba bízott Spanyol Országba való bényomulásakor, hogy a' Sziciliai hajósereg az ő kedvéért, a' Kataloniai tenger partokra ki fogna szállani, 's a' Frantziáknak dolgot adni. De nagyon megsalatkozott, mivel a' Sziciliai expedizio Palermóból sokkal későbben indúlt ki, mintsem az egyezés vólt, a' kedvező szempillatatot elmúlatták, Marsal *Suchet* pedig meg sajtódtván e' dolgot ő is meg tette a' szükséges rendelkezéseket.

*A' Keszthelyi Georgikonban felállított
Pristaldusi Stipendiomról való
Hir detmény.*

Keszthelyen, Nemes Zala Vármegyében fekvő Mezővárosban, Méltós. Tóbinai Gróf *Festetics György* Úr által, Georgikon nevezet alatt felállított Gazdaságbéli Institutum részéről jelentetik, hogy ugyan ezzel öszve kaptolt Pristaldéumban vagy is azon Intézetben, mellyben az olljas ifjak oktattatnak, a' kik a' törvénybéli tudományt

meg tanulni, és abban magokat gyakorolni kívánnyak, 's a' környülállásokhoz képest Prokátorokká és Fiskálisokká akarnak lenni, azok számára, kik már a' törvényt elvégezték, vagy is absolutus Juristák, 's így osztán Prokátorokká szándékoznak lenni, egy Stipendium fog adani. Egy második stipendium pedig az olyanok számára vagyon meghatározva, a' kik ugyan egyenesen Prokátorokká lenni nem akarnak, hanem a' Magyar törvényt tsak azon végből kívánnyák megtanulni, hogy annak vagy a' Gazdaság vezetésénél, vagy Cancellariakban, avagy más hasznát vehessék.

A' tanulásbéli *cursus* az absolutus Juristákra nézve két esztendőre vagyon akképen meghatározva, hogy azok az első esztendőben azon instructiókat tanulják, mellyek a' Jóságok törvényes és Gazdaságbéli igazgatása módját tárgyazzák; második esztendőben pedig a' törvénybéli tudományt *theoretice* repetálják, és egyszersmind abban magokat, vagy a' Fiskálisok mellett, vagy pedig a' Nemes Vármegyéknél gyakorolliák, kik is ezen két esztendőbéli *cursus*nak végezetével, az Uraság költségén Pestre küldetnek, hogy ott a' Curiánál, vagy is a' leg felsőbb törvényszéknél egynéhány terminusok alatt praktizálhassanak, 's úgy Prokátorokká is lehessenek, melly után alkalmas voltokhoz, és magok alkalmaztatásokhoz képest hivatalban fognak tétetni, és léptsönként előmozdítani.

Azokra nézve pedig, a' kik egyenesen Prokátorokká feiesküdni nem kívánnak, és a' Törvényt meg nem tanúlták, a' tanulásbéli *cursus*

három esztendőkre állapítatik meg akképen, hogy ezek azon idő alatt mind a' törvényt az ehez tartozó segéd tudományokkal együtt theoretice meg tanulják, mind pedig a' meghatározott instructiókban is jártasokká legyenek, 's egyszersmind a' helybéli Directionnak Cancelláriájában is munkálkodjanak, 's azután illendő hivatalba helyheztenek, vagy ha megbizonyított alkalmatos voltok után talán Prokátorságra lenne kedvek, erre is segítettnek.

Az első rendűeknek stipendiuma, első esztendőben 300, másodikban 270; a' második rendbéli Stipendiatusoknak stipendiuma pedig első esztendőben 270 forintra, másodikban 300, harmadikban 350 vagyon kiszabva váltó levelekben. Szükséges, hogy az első rendbéli stipendiumot elnyerni kívánók absolutus Juristák legyenek, a' második rendbéliek pedig, hogy a' Philosophiát elvégezték, és mind erről, mind pedig magok jóviseletekről hiteles bizonyság levelet mutassanak, 's e' mellett deákúl, magyarul, és németül mind írni, mind pedig beszélni tudjanak, és egészséges testiállással bírijanak.

A' kik tehát ezen stipendiumokat elnyerni kívánják, minthogy ez a' Pristaldusi cursus első Novemberben kezdődik, e' folyó esztendő October 15 ikéig az itteni Gazdaságbéli Fő Kormány-széknél akár személyessen, akár írás által jelen tsék magokat. — *Költ Keszthelyen, Augustus 10-ikén 1812-ik esztendőben.*

T u d ó s í t á s.

Minthogy a' *Posonyi utolsó Ország Gyűlés Jegyző Könyvének* nyomtatása végéhez közelit,

és e' mostan folyó September hólnap közepén bizonyosan el is fog készülni: arra való nézve azokat a' Praenumeráns Urakat, kik innen való elmeneteleknek alkalmatosságával semmi praenotatiókat vagy dispositiókat az eránt nem tettek, hogy hány árkusok vannak már kezekben, vagy hová kellyen azoknak hátra lévő részét küldeni; kérem alázatossan, méltóztassanak ezen idő alatt, vagy az előfizetésről szálló nyugtató leveleket, avagy az utolsó vett árkusoknak számát kezemhez küldeni, és azon várost avagy helységet meg nevezni, a' hová nyomtatványaikat küldetni kívánnyák, hogy e'szerént mindnyájokat illendőképén kielégíthessem. Természet szerént tsak olly városok és helységek lehetnek ezek, a' hová vagy a' posta szekerek, vagy a' formányosok, vagy más bátorságos alkalmatosságok járnak. Azok a' tisztelt előfizető Urak pedig, a' kik innen lett elútazásoknak idején nállam e' részben rendeléseket tettek, a' Diáriumnak hátra lévő részét, a' meg nevezett úton és módon meg fogják nyerni.

Egyszersmiéd azt is tudtára kívánom a' Nemes Magyar Publikumnak adni, hogy mind a' Diáriumból, mind az Actákból nállam egész exemplárokat lehet találni. Azonban a' Diáriumnak az árrát elébb meg nem határozhatom, míg a' munkának végződésével az árkusoknak számát meg nem tudhatom; de annak idejében ezt is közönségessé fogom tenni.

Irtam Posonyban, Kis Asszony Havának 28-ik napján, 1812-ik esztendőben.

Nro. 29.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Pénteken Október 9-ik napján 1812-dik
esztendőben.

☆☆☆☆☆☆
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Megjegyzést érdemlő Jelentés.

Bétsben minden Politikai újság levelek meg szoktak bélyegeztetni, vagy stempeleztetni. A' *M. Kurir* ki vólt eddig vétettetve a'ólta, de a' múlt keddtől fogva annak ez is alája szorítottatott, mint azt az ő homlokára ütett bélyeg mutatja. Minden egész árkust 2, és minden nem egész árkust 1 krajtzárért stempeleznék-meg. Mi a' *M. Kurirra* nézve a' következő pontokat kívánjuk ezen tekintetben tisztelt Olvasóink' eleibe terjeszteni.

1.) Ez a' stempelfizetés, mindenkor egész árkusra számlálván azt, a' mi kevés számú olvasóink-tól is közel 2000 forintra telne esztendő alatt.

F f

Ez mi tőlünk ki nem telik: tehát módot kellett keresnünk, hogy alább szállíhassuk.

2.) Tudják Olvasóink, hogy a' M. Kurirban nem csak Politikai, hanem minden egyéb féle tárgyak, t. i. hazai levelezések, tudományos, mesterségi, gazdasági, 's egyéb tudósítások találtnak, mellyek nintsenek alája vettelve a' stem-pelnek.

3.) Ehezképpest mi ennekutánna olly formában nyomtattatjuk újság leveiünket, hogy a' Politikai tárgyak, egyebektől egészszen elválasztva és különös darabokban találtassanak. Ez által Olvasóink leg kisebb részben is meg nem tsallattatnak, azért, hogy ha szintén Politikai leveleink egy egész árkust nem fognak is tenni: annak második része által, melly a' hazai vagy honnyi leveleket magában foglalja, kipótoltnak, sőt ha tisztelt Olvasóink 's egyéb Litteratusaink, egy szóval a' Kurirnak minden rendű, Magyar Országi és Erdélyi barátjai, őtet levelezéseik által segélleni fogják, a' mire igen nagyon is kérttetnek, nyomtatott árkusaink' száma többre is telhet, mint eddig. A' mi pedig a' Politikai újságokat illeti, bizonyossá teszszük tisztelt Olvasóinkat, hogy a' mi levelünkben mind ezeket, jókor, fontosan, 's a' szalma között kiválogatva, fogják venni.

A' mi a' nyomtatás' kised 8. tzed réttű formáját illeti, ezt már a' jövő újesztendeig meg nem változtathatjuk: de bizonyossá teszszük tisztelt Olvasóinkat, hogy akkor ezen is olyan változást fogunk tenni, hogy sokkal több tárgy férjen reá mint eddig.

Hadi Történetek.

A' Párisi Monitörben kijött a' 18-dik hadi tudósítás a' Fr. nagy ármádától, a' melly ennyiben áll: —,

„Mósaik Sept. 10 dikén 1812. Sept. 4-dikén megindult *Gzatsk* városából a' Császár, és a' *Gridnavai* postaház szomszédtságában szállott-meg. Sept. 5-dikén reggeli 6 órakor megmozdult az ármáda, 's délutáni 2 órakor meg szemlélte az Orosz ármádát, mellynek jobb szárnya a' *Moskwa*, a' bal szárnya pedig a' *Kolotscha* bal partján lévő halmokra nyúlt-el. — Az ő bal szárnya előtt valami 1200 ölnyi távolságra két erdők között találtatott egy szép halom, mellynek megerősítéséhez az ellenség hozzá fogott vala, 's arra valami 9 vagy 10 ezer embert állított vala-ki. A' Császár ezen helynek elfoglalását azonnal meg határozta. A' Nápolyi Királynak megparanssolta, hogy a' *Campana* osztályával és a' lovassággal, a' *Kolotschán* menjen által. Hertzeg *Poniatowszky* pedig, a' ki job felelről érkezett-meg, meg kerülhette az ellenség' tanyáját. A' tsata 4 órakor elkezdődött; az ellenség' sántzai és ágyúi, egy óra alatt elvették, 's az ellenséges sereg, két harmad részét a' tsatázó mezőn hagyván, az erdőből elkergettetett. A' tüzelés estvéli hét órakor megsűnt. —

„Sept. 6 dikán reggeli 2 órakor megnézegette a' Császár az ellenség' szélső vígvázóit; a' nap recognoscirozásra fordított. Az ellenség igen tömötten feküdt. Az ő bal szárnya az azelőtt találtató halmoknak 5-dikben történt elfoglalása által nagyon meg volt gyengítetve; egy

erdőhöz támasztotta volt magát, a' melly egy 25 ágyúkkal megrakatott halom által fedeztetett. Két más egymástól 100 lépésre fekvő és földvárakkal megerősített halmok fedezték az ő hadi líneáját egy faluig, mellyet ő letépetvén, annak térségét artilleriával és gyalogsággal rakta meg, oly czéllal, hogy armádája derekát, mint közép pontnak, ennek vessen. Jobb szárnya a' Koloschia megett nyúlt el, és két halmokhoz volt támasztva, mellyek jól megerősítettek voltak földvárakkal. E' szép és erős tanyának látszott lenni. Az ellenséget ezen fekvésből fordítások által ki nyomni könnyű lett volna: hanem e'képpen ismét el kellett volna az ütközetnek halasztódni; azonban közben nem is volt az ő fekvése éppen oly erős, hogy ezért a' tsatát el kellett volna kerülni. Könnyven észre lehetett venni, hogy a' földvárak csak most készültek volt, az árkok nem voltak mélyek, és nem voltak palisádákkal 's egyéb ágazokkal körülvétetve. Az ellenség' száma 120 vagy 130 ezerre; 's a' miénk is annyira tehetőset: hanem hogy a' miénktől többet lehetett várni, mint az övétől, az eránt nem volt semmi kétség. —

„Sept. 7 dikén reggeli 2 órakor az 5-dikben elfoglalt halmon állott, Marschaljaitól körülvétetve, a' Császár. A' nap tisztán jött fel; az azt megelőzőtt napon eső esett volt — „Ez, (így szól a' Császár) az Austerlitz nap.“ — September lévén éppen olyan hideg volt itt, mint Morva Országban Decemberben szokott lenni. Az armáda elméjére vette a' szerentsés előjelenséget. Közöséges *marsch* verettetett, 's a' seregek előtt ilyen proklamatio olvastatott fel: — „Katonák!

Az ütközet, melyet oly igen óhajtottatok, előtetek áll; szükségünk van rá; ez nekünk bőséget, jó teli szállást, 's hazánkba való hamarsággal leendő visszatérést szerez! Viseljétek úgy magatokat, mint Austerlitznél, Friedlandnál, Witepsknél és Smolensknél, hogy a' késő maradék a' ti ezen napon való magatokviseletit kevélységgel vissza emlékezzék, és e'képpen szóljon felőletek; *Ott volt a' Moskau' falai alatt történt nagy ü'közetben!* Költ a' Császári fő hadi szálláson, a' *Borodinoi* halmon, Sept. 7-dikén reggel 2 órakor. — Az ármáda viszonzott *vívót* kiáltással fogadta a' Császár proklamatióját azon halmon, melyet még az 5-diki tsatában elhullott Orosz holt testek fedtek. —

„A' tsatázást Gen. *Sorbier* kezdette - el reggel 6 órakor a' testőrző sereg' ágyúival. A' *Campans* osztálya előtt Gen. *Pernetti* 30 ágyúkkal állott; 7 órakor Gen. *Campans* megsebesedett; 's az *Eckmühi* Hertzeg alatt a' ló ellövetett. A' verekedés előfelé haladván, a' puskatüz is elkezdődött; a' Vice-Király *Porodino* nevű falut, melyet az ellenség nem oltalmazhatott, elfoglalván, az *Echingeri* Hertzeg, 60 ágyúk' fedezése alatt az ellenség' dereka ellen nyomúlt. Ekkor 1000 ágyúk kezdették egymás ellen szórni a' halált és veszedelmet; 8 órakor már elfoglaltatva valának az ellenség' föld sántzai; az ő jó fekvése, mellyben 2 óráig maradhatott - meg, a' kezünkre jutott; a' batteriák, mellyek eddig ellenünk tüzeltek, most már az ellenségre fordítottak. Az ellenség látta, hogy elvesztette az ütközetet, mellyről még alig gondolta, hogy elkezdődött.

Agyúinak egy része elvétetett, a többek vissza futottak, 's ebben a kétségbenesés' állapotjában arra határozta magát, hogy a tsatát megújítsa, 's elvesztett állásának vissza vételén minden ereje által iparkodjék. Az ő tömött sorait 300 Frantzia ágyúk vesztegették azon batteriákról, mellyeket az Orosz seregek a magok' védelmekre építettek vala. A Császár ekkor az ellenséges lineával való szembeszálást parantsolta az ármáda jobb szárnyával; ez a mozdulás a tsatázó mező három részének tett uraivá bennünket. —

„Még tsak az ő jobb szárnyán lévő föld várakat bírta az ellenség; ezeket 9 órakor elfoglalta Generál *Morand*, de nem tarthatta meg. Megbátorítván ez a szerentse az ellensége, a mi közép pontunkra rohant, a mellyhez támaszkodva vólt a jobb szárnyunk; attól féltünk egy szempillantatig, hogy vissza veszi az elégetett falut. A *Friant* osztálya az előre nyomuló ellenségre rohant, és azt 80 ágyúk' segedelme által elébb megállította, 's azután a földre verte. Itt két óráig állotta ki az ellenség kártáts tűzünket, sem előre jönni, sem hátat adni, és a gondólt győzedelemről lemondani nem akarván. A Nápolyi Király fordítást tett a dolog' kimenetelének bizontalanságán; bévágatott lovasai által a kártátsok által okoztatott nyílások közzé. Generális *Caulincourt* az ellenség' battériájába a maga Vasasai által bévágván 's azt elfoglalván, az ellenség' ágyúit megfordította, 's arra magára kezdett tüzelteni, 's a dítsősségnek ezen szép úján egy ágyúgolyóbis által a halálnak dítsősséges áldozatjává lett. Irigylésre méltó halál! —

„Már 2 órákor tsak hátrálásának fedezése és önnön megtartása, 's nem a' győzedelmeskedés végeft tsatázott az ellenség. Megölettettek 12,000 vagy 13,000 emberei, 8000 vagy 9000 lovai. Elfogattattak 60 ágódi és 5000 emberei. A' mi vesztésünk valami 2500 elesett, 's valami három ennyi megsebesedett emberekre, az Oroszok' egész vesztése 40 vagy 50 ezer emberekre felt. Soha nem látott az ember ilyen tsatázó mezőt; 6 hólt ember között 1 Frantzia és 5 Orosz találtatott; 40 Orosz Generálisok ölettettek, vagy sebesedtek meg, vagy estek fogságra. H. *Bagratiou* is az utolsók közt van. A' Fr. Generálisok közzül, *Montbrün*, *Caulincourt*, *Comper*, *Plauzonne*, *Morien*, és *Huárt* estek-el; haton vagy heten sebesedik-meg, de többire gyengén. Az *Eckmühli* Hertzegnek magának semmi baja nem lett. Mindenek igen megkülömböztették magokat: a' Nápolyi Király pedig és az Elchingeni Hertzeg különösen.“

Frantzia Birodalom.

A' Császár ilyen írást botsáított a' Frantzia Püspökökhöz: — „N. N. Püspök Úr! A' *Niemen*, *Düna*, és *Dnieper* vizeken való általmenetel, a' *Mohilevi*, *Drissai*, *Polotzki*, *Ostrovnai*, és *Smolenski* tsaták, 's végezetre a' *Moskoui* ütközet, meg annyi indító okok arra, hogy a' Seregek Urának hálákat adjunk. A' mi czélunk tehát az, hogy az Úr ezen írásunk' vétele után tegye meg a' szükséges intézeteket. Gyűjtse össze az Úr a' templomokban az én népemet, olly végre, hogy az Ekklésia hévett rendtartásai és szokásai bzerént énekeljeek háláadó imátságokat, Nem

lévén ezen írásomnak egyéb czélja, kérem az Istent, hogy a' Püspök Urat tartsa - meg a' maga őrizete alatt. —,

„*Napoleon.*”

A' Párisi Monitörben környülállásosan kijött az 1813-dik esztendőre tartozó Frantzia rekrutákat illető Dekretom a' Senátusból, a' mely szerént tudniillik az 1793-dik esztendőben Jan. első napjától fogva Dec. utolsó napjáig született Frantzia ifiak között, sors vonás szerént 120,000 embereknek kell a' reguláris katonák közzé elő állani. Azok között pedig, a' kik ugyan csak azon esztendőben születettek, de a' sors őket a' reguláris katonák közzé nem hívja, 17,000 ember adattatik a' belső védelmezésre felállított *Cohorsokhoz.*

BCU Cluj / *Elegyes Dolgok.* Library Cluj

Lisbonában agyon lövette a' hadi ítélőszék *Almeida* nevű Portugallus Generálist, nem írják mitsoda tettiért.

Frantzia Generális *Philipon*, a' *Badajozi* volt Komendáns, Angliából a' hadi fogságból elszökvén, megérkezett az Oroszok ellen tsatázó Frantzia ármádához.

Az Anglusok sokat várnak attól az expeditiótól, a' melly Siciliából Spanyol országba vezetett és Alicantéhez kiszállott. Mind együt 9000 embert vitt oda, hogy a' Murciai insurgensekkel magokat özsze tsatólják. A' hajós sereget *Sidnei Sonith*, a' katonaságot pedig *Maitland* vezérlik. — Máltából is kievezett egy expedizio a' tengerre. — Angliából újabb fegyveres népült hajókra.

8.12

Nro. 37.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Pénteken November 6-ik napján 1812-dik
esztendőben.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

Béts.

A' közelebb múlt October utolsó napján Eő Cs. Kir. Felségek, Laxenburgi nyári lakásokat megváltoztatván, ezen Cs. K. Rezidentziába lévő palotájokba vissza jöttek. — A' Cs. Kir. Familia az előtt egy nappal érkezett ide. — A' következő napon, úgymint minden Szentek napján, dél előtt 11 órakor a' Csász. Udvari Fő Templomban predikázió mondatott, mellyen Eő Cs. 's Apostoli Kir. Felsége, a' Fels. Cs. K. Fő Hercegek, az itt lévő arany gyapjas vitézek vitézi köntösökbe felöltözve, és a' Cs. K. Udvari tisztek jelen voltak. — Ugyan ezen napon, mint a' minden lelkek innep napját megelőzőtt napnak estéjén, öt órakor Csász. és Ap. Király Eő Fel.

sége, kedves testvérivel, a' Fels. Cs. K. Fő Her-
tzegekkel együtt az Udvari nagy templom kápol-
nájába meg jelenvén vigiliát tartottak, és az az-
után következett két napon, a' minden lelkekért
mondott szent miséken buzgóan imádkoztak.

A' Bétsi számos Zsidó gyülekezetnek újonnan
épített temploma, vagy inkább zsinagógája, és
az avval öszve köttetett oskolája, mellyben azon
nemzetbéli gyermekek és ifjak é' vallásra tanít-
tatnak (mert a' más tudományok tanulására a' ke-
resztény oskolákba kell nékiek járni) a' múlt Sep-
tember 4-ik napján szenteltettek fel. Ennek a'
templomnak építésére, *La Rozse* Cs. Kir. való-
ságos Tanácsos Úr maga közbenvetésének, és a'
Zsidó Gyülekezet két nevezetes Előjáróinak, úgy-
mint *Biedermann* és *Hoffmann* nagy Kereskedők
szorgalmatosságoknak, kiváltképen az elsőbb
vallásbéli buzgóságának lehet köszönni, a' ki az
úgy nevezett *Dempfingeri* udvart, azon vallás-
béli végre a' maga költségén meg szerzette.

A' Bécsi Csász. Kir. Udvari hadi Tanács ren-
delése szerént az Oroszok ellen hadakozó Aus-
triai hadi seregeknek segítségekre, Lengyel Or-
szágba négy regimentek marsiroznak, ezek közt
vagynek a' *Strauch* és *Dnka* Generálisoknak rege-
mentjei. A' néhai *Alvinczy* és *Collaredo* magyar
regimentjei, mellyek a' jelenvaló Frantzia és
Orosz háborúban felette sokat szenvedtek, a'
tsata mezőről vissza hívatattak, és nyoltz va-
dász battallionok fognak a' külső vígyázatokon
hadi szolgálatokat tenni. — A' Cs. Kir. örökös tar-
tományokban foly a' rekrutirozás; az all-tiszteknek

kiválogatásában csak azokra az ifjakra van tekintet, a' kik jól tudnak írni és olvasni.

Frantzia Birodalom.

Három Ex. Generálisok, úgymint *Mallet*, *Lahorie* és *Guidal* néhány nemzeti gardistákat eltsábitván, azokat Oct. 23-ikán a' Politzia minister, a' Politzia Praefectus, és a' városi Kommendáns ellen vitték, 's azok ellen erőszakoskodtak, egyszerűs mind, hogy zenehonát indíthassanak a' város lakosi közt, azt híreztették, hogy *Napoleon* Császár meg holt. — Ez a' három Ex. Generális meg fogattatván, és gonosz szándékokról meggyőzöttetvén megérdemlett jutalmokat el fogják venni. — Párisban tökéletes tsendesség van, és csak azon három palotában háborítottatott meg, mellyekben erőszakoskodni kezdettek a' nevezett Ex. Generálisok. Erre nézve mingyárt akkor, a' Politziai minister a' Rovigói hertzeg parantsolatjára egy hirdetmény adattatott ki, és még azon éljel minden piatzokon, és keresztútzákon, szövetnekek világánál, számtalan öszve futott sokaság hallattára felolvastatott, 's mindenütt ez az örvendező kiáltás hallatott: *Éllyen! Éllyen a' Császár!*

Egy Frantzia Országi közönséges tudósítás szerént, ebben a' roppant Birodalomban a' múlt 1811-ik esztendőben 8000 mázsa tzukor készítette veres répából; a' jelenvaló esztendőben sokkal többet reménylenek a' tzukor fáabrikánsok, mivel nagyon panaszkodik a' Pnblicum annak drága ára ellen. — Hogyha a' tzukor főzésnek módját nagyobb együgyűségre lehetne vinni, és hogyha a' gesztenyéből és keményítő lisztéből készített tzukor is ahhoz járólhat, reménylik, hogy

úlsóbb árron lehet azt venni, és egész Frantzia Ország szükségének kipótolására elegendő leszen. Hogyha a' Frantzia Országi tzuksorfabrikánsoknak példajokat más Európai nemzetek is követni fogják, a' veres répából való tzuksor készítés épen olly tárgya leszen a' közönséges históriának, mint a' nyomtatás és a' puskapor készítésének feltalálása, és idővel az avval való kereskedés Ázsiába, Áfrikába, sőt a' napkeleti és napnyugoti Indiákra is ki fog terjedni.

Svédzia Ország.

Egy Koppenhágai 10-ik Octoberi tudósítás szerént, Stockholmban, és ezen Országnak több városiban nagy zenebona támadott, mellynek következése a' lett, hogy sok fő és alacsonyabb rendű emberek elfogattak; hogy a' *Sundon* való általmenetelt a' Svécziái Kormányzék bezáratta, és azokat az útas embereket, a' kik Zelandiából Svédzia Országba menni kívántak volna, vissza utasította. Ez ugyan igaz, de azok a' fundamentum nélkül való hírek, mellyek a' most uralkodo Királyról, és a' Korona hertzeigről a' Publicumban repdesnek, semmi hitelt nem érdemelnek.

Néhány napoktól fogva, így szólnak a' 12-ik Octoberi Stockholmi levelek, Moskau városának elfoglaltatása és megégettetése különbözkönb-féle gondolatokat gerjesztettek az ide való Publicum elméjében. Meg nem foghatják a' hertzeg *Kutusow* Generalissimus Pétersburgba küldött hadi tudósítását, és a' Fr. Armádia Moskauba való bemenetelével ellenkező dolgot. Meg nem foghatják azt, hogy ha az Orosz armádia *Mosaisknál* győzedelmeskedett volna, a' meggyőze-

tett és hátra veretett Frantziákat Moskauba bé bocsátotta volna, hogy a' Frantzia Armádia a' győzedelmes Orosz ármádiát *Kaluga* felé űzte, és futásában mindenütt meg verte volna. Ezt a' szövevényes hírt nehezen lehet meg magyarázni.

Orosz Birodalom.

A' Pétersburgi udvari újságoknak 29-ik Septemperi darabjához ragasztott tóldalékban következő hivatal szerént való tudósítást olvassunk. Az Orosz Ármádiának fő vezére herizeg *Golenitsew Kutusow* következő tudósítást küldött Shilini Fő hadi szállásáról Orosz Császár Sándor Eő Felségének:

A' 7-dik Septemperi igen véres, de reánk nézve győzedelmes verekedés után (így írt *Kutusow Generalissimus*) kéntelen voltam azon okokra nézve, melyeket Felségednek kijelenteni szerentsém volt, *Borodinoi* fekvésemet el hagyni. Mivel ezen verekedés után, a' vezérlésem alatt lévő ármádia nagyon megerőtlenedett, Moskau felé takarodtunk, minden nap tsatázván az ellenség előjáró seregével, és semmi olly alkalmas helyen meg nem állapodhattunk, melyen az ellenséget bizonyos győzedelem reménye mellett elvárhattuk volna. Azok a' hadi seregek, melyeket segítségünkre vártunk hozzánk el nem érkezhettek, az ellenség két új tsapatot (coionnét) küldött el, az egyiket a' Borowszki, a' másikat a' Swenigorodi országos úton, azon iparkodván, hogy Moskau felől hátam megé jöhessen, 's azon oldalról támadhassa meg a' kormányom alatt lévő Orosz hadi seregeket, melynek következései az ármádiának végső veszedel-

me, és a' *Moskau* Csász. rezidentziának hamuvá való változtatása lett volna.“

„Ezen kétséges kimenetelű környülállások közt kéntelen vóltam, néhány első Generálisainknak tanácsadásokból az ellenségnek Moskau-ba való bé menetelét meg nem akadályoztatni, a' honnan minden kintsek, a' fegyveres tár, és minden magánosoknak vagyona bátorságosabb helyre vitettek, és a' mellyben egyetlen egy lakos sem maradt. — Kegyelmes Császár, bátorodom Felsőgednek mély alázatossággal jelenteni, hogy az ellenségnek Moskau-ba való bémenetelét az Orosz Birodalom meg győzöttetésének nem lehet tartani. Én a' *Tulara* vívő országos úton marsirozok az ármádiával, melly által azokat a' segítő eszközöket fel fogom találni, mellyek a' mi bőv és áldott Helytartóságunkban eleve el vannak készítve. Ha más felé intézném útamat, mind azoktól meg fosztatnék, 's magamat a' *Tormaszow* és *Tsitsagow* ármádiával öszve nem kaptsolhatnám.“

„Ha szinte nem tagadhatom is, hogy a' Császári rezidentziának elfoglaltatása (érti *Moskau* városát) rajtunk nagy sebet ejtett; mindazonáltal hogy ha ezt a' történetet az ármádia megmaradásával, 's az abból következhető serentsével öszve hasonlítom, azt annyira fájlalni nem lehet, és nagy reméységem van, hogy ha mostani környülállásaim közt a' segítő seregek hozzám érkezhetnek, az ellenséget Moskauból kiverhetem. Ennekfelette a' *Tulai* és *Kalugai* úton vonatott línéával, az ellenségnek *Smolensktól* *Moskauig* vont línéáját két felé vághatom, és meg nem engedem, hogy több segítő seregeket vonhasson

magához hátulról," 's ezeknél fogva kéntelenül le-
szen a' maga hadi operatzióit meg változtatni.
Winzingerode Generálnak még paransóltam,
hogy a' Tweri nagy úton maradjon, a' Jarosla-
vi útra egy Kozák regimentet állíttson ki, melly
minden ellenséges megtámadástól a' lakosokat
védelmezhesse.“

„Most, a' midőn a' vezérlésem alatt lévő
hadi seregeket Moskautól nem mesze öszve gyűj-
töttem, bátorsággal el várhatom az ellenséget,
és valameddig Csász. Felséged ármádiája egész-
len marad, és esméretes vitérsége 's buzgósága
által fog lelkesíttetni, mind addig Moskaunak
ideig 's óráig tartó elvesztését az egész Haza el-
vesztésének tartani nem lehet. Egyéberánt méltó-
táztasson Császári Felséged kegyelmessen megengedni,
hogy ezek a' következesek Smolensknek
elvesztésével elválhatatlanul öszve vannak kap-
tsólva.“

Illyetén foglalatú tudósítást küldött Lord
Cathcart is Pétersburgból Septemb. 22-dik napján
Londonba, mellynek rövid értelme e' vala: —
„Minekutánna hertzeg *Kutusow* Orosz Generalis-
simus maga ármádiáját Moskautól hátrább vonta
vólna, azon holnap 14-ikén abba az ellenség bé-
ment. A' 7-ik Septemperi verekedés után a' ne-
vezett hertzeg Moskau felé vonta magát vissza,
's azon vólt, hogy valamelly erős helyen szál-
hasson meg; de mivel olyanra nem talált, hadi
tanátsot tartott, és a' nevezetesebb 's nagyobb
tapasztalású Generálisoknak köz megegyezésék-
ből azt végzette, hogy az ármádiát Moskaun
túl 20 mértföldre hátrább vonnya, 's az ellensé-
get azon városba bé botsássa. A' Kalugai és a-

zon környékbeli fegyveres földnép a' maga helyén fekszik, a' Moskani pedig a' Hertzeg *Kutusow* ármádiájánál. — A' Rigai és Finnlandiai osztály seregek már marsban vannak, hogy azokat a' corpusokat, a' mellyekhez rendeltettek, megerősíthessék.

Hadi Történetek.

Folytatása a' múlt posta napon költ Kurir leg utolsó lapján félbe maradt Hadi történeteknek.

Minekutánna tehát Gen. Lajtinant *York* az ellenséget recognoscirozta, avagy meg kémlelte, 's magát a' Generál *Horn* tsapatjával öszvetartólta volna, *Massenbach* Gen. Lajtinántnak meg parantsólta, hogy a' lovassággal álljon hadi rendbe. Azonnal az ellenség is előállott, és számos népével a' Prusszus hadi seregek bal szárnyát megkerülni igyekezett, hogy annál fogva a' Riga ostromlására készen tartott Prusszus ágyúkat elfoglalhassa, 's azon várost az ostrom alól egészen fel óldozhassa. Melyhezképest Gen. Lajt-*York* is minden erejével azon iparkodott, hogy az ellenségnek ezen veszedelmes fejtételét elháríthassa, és a' verekedést elkerültesse. melly által az egész Prussziai hadi sereget az álhatatlan hadi szerentse kotzkájára vetette volna. Azért is Bauska felé magát vissza vonta, hogy ott *Hünerbein* Obersterrel egyesülhessen, kinek kommandójára a' Tarenti hertzeg Marsal *Mcdonald* a' 7-ik osztály seregek egy brigadáját bízta vala. De mivel ennek nagy kerülést kellett volna tenni, és a' következő napon is hozzá nem érkezett a' segítség; kéntelen volt a' Gen. Major *Kleist* hadi népét magához vonni, 's Mitauból

kiköltözni, mellyet mindazáltal, a' mint a' későbbi tudósításokból olvassuk, a' Tarenti herczeg az ellenségtől szerentséssen vissza vett.

A' 8-ik Octoberi Lembergi levelek szerént a' nem régiben a' Bug felé előbbre nyomúlt Orosz seregek, Wlodzimirsben felette rosszul viselték magokat, sok kegyetlenséget vittek végbe, *Wisewitz* városát és a' több körülbelől fekvő helységeket először kipusztították, azután földig leégették. Kiváltképen azoknak a' Lengyel Nemeseknek házaikat, udvaraikat és majorjaikat dúlták fel és pusztították el, a' kik a' Warsaui *Confederatio* mellé állottak, sőt ha azokat a' birtokos Urakat magokat is elfoghatták volna, egynek sem kegyelmeztek volna meg.

A' 20-ik Octoberi Berlini közönséges újság levelek szerént a' Tarenti herczeg *Mietau* mellett, az Orosz Generái *Essen* vezérlése alatt vólt Orosz hadi seregeket keményen megverte, és nagyon megzavarta, a' melly ütközetben az ellenség közzül 3000 ember hólt meg és esett sebbe, és 6000 fogattatott el. A' *Journal de l' Empire* című Párisi újság levelek is ezt bizonyították.

Egy Krakau 4-ik Octoberi levélből azt olvassuk, hogy azok közzül a' nemzeti seregek közzül, a' kik az Oroszokkal való ütközetben fogságra estek, sokan abból kiszabadulván hazamentek. Ezek azt beszéllették, hogy azok a' 380 főből álló Ausztriai, Szakszoniai és Lengyel fegyveres katonák, a' kik *Kiowidba* küldettek fogságra, az útban két Szakszoniai hadi tisztnek bátorításokra, az őket kísérő Orosz katonákat, kik töbnire invalidusok vóltak, megtámadván magokat szabadságba helyheztették, 's minden elient

állítás nélkül Galliczia határaihoz jutottak, és onnan a' Warsaui hertzogségbe utazván, kiki a' maga regimentjéhez ment.

* * *

A' következendő két büllétinok, a' Tsitsagow ármádiánál tétettek közönségessé. Az elsőbb, a' Duna mellyéki ármádiának Brzewski fő hadi szállásáról a' múlt September 30-ik napján adattatott ki. Ebben így szól a' nevezett Orosz Vezér: „Mi, *úgymond*, tegnap jöttünk bé *Brzewse-Litewskibe*, mellyet az ellenség védelmezni láttatott ugyan, de azt Octob. 20-ik napját követett éjjel nagy tsendesen elhagyta, kétségkívül olly feltétellel, hogy magát Bialistock felé vissza vonnya. Utóimenő seregével gyakran tsatáztunk, és a' Warsaui Utakkal jelenlétiinket meg fogjuk éreztetni.

A' napnyugoti és Duna-mellyéki Orosz ármádiától, 22-ik Octoberben ki jött 2-ik hadi tudósítás: October 11-ik napján Orosz Admirál *Tsitsagoff*, a' ki az egyesült északi és Dunamellyéki Ármádiának kormányát felvállalta, a' maga fő hadi szállását *Brzesobe* tette által. Mivel a' hátra maradt proviantos szekerek után várakozni kéntelenítettett, megelégedett az ellenségnek lassanként való üzésével, a' ki a' Bialistocki úton hátrált. Egynéhányszor tsatáztunk velek, és mindenkor mi vóltunk a' győzedelmesek, 's mindenkor sok embert ejtettünk közzülök fogságra. Szükségesnek lenni ítélte a' fő vezér azon posztot, mellyben vólt, arra fordítani, hogy azon tábori eleségeket elfoglalhassa, a' mellyeket az ellenség a' Warsaui hertzogségben gyűjtött,

és azt, a' mit elvinni nem lehetett, öszve rontani. Ezen végből az Eő Csász. Felsége Generál Adjutánsa *Gsernitseff* egy nagy tsapat könnyű lovassággal, és néhány ágyúval *Siedlecebe* küldetett, a' honnan, a' mint néki megparantsoltatott, a' Lublini vidékre marsirozott, mindenfelé portázó katonákat küldött, és mind azokat a' magazinumokat, a' melyekre találtak felégettette, és ezen reá bízott dolgot a' Fő Vezér tellyes megelégedésére végbe vitte. — Egy más kolonne hasonlóképen bánt a' Warsaui Hertzegségnek a' Bug folyó vízzel határos részeiben.

Az ellenség (így szól továbbá Admiral *Tsitlagoff*) ezen béütések által nagyon nyughatatlankodtatván, a' Brzesci útát védelmezte, és ismét által ment a' Bugon, Fr. Generál *Reynier* pedig Biala felé marsirozott. Az Orosz ármádia előjáró seregének egy része Zalesia mellett állott. October 19-ik napján Generál *Essen*, a' ki a' forpostokhoz ment, és megakarta az ellenséget kímlelni, avval öszve kapott. Generál *Reynier*, kinek hadi népe sokkal számosabb volt mint sem az övé, ötet vissza nyomta. A' mi veszteségünk mintegy 300 meghóltakból és sebbe estekből áll; az ellenség is sokat vesztett, és ágyújok hasznavehetetlenné tétetett, a' mely mellett egy tiszt agyon lövetett, az ártilléristák pedig a' további szolgálatra alkalmatlanná lettek.

A' hertzeg *Kutusow* ármádiájától jött tudósítások szerint, hertzeg *Bagrations* Feldmarsal a' hetedik Septembri verekedésben kapott veszedelmes sebében meg hólt, kinek halálát az egész Orosz Birodalom fájlallya, a' ki az Orosz Ar-

mádiának tökéletes bizodalját, és jó indulatját a' leg nagyobb mértékben meg tudta nyerni.

Különkülönféle Hadi Tudósítások.

Szakszonianak fő városában *Drézdában*, a' múlt October 28-dik napján következő hadi tudósítás tétellett közönségessé: A' Szakszoniai Kir. Ármádia Generál Stábjától ide jött Kapitány *Faarice* következő híreket hozott a' 7 ik osztály seregnek Fő hadi szállásáról, melly October 22-ik napján *Skriszowban Drohizin* mellett volt:

„Minekutánna egész October 10-ik napjáig híjába igyekezett volna az ellenség az egyesült Austriai és Szakszoniai ármádiát sokféle fordulásai, s fortélyai által annak alkalmas helyéből kitalni, végtére October 10-ikén, ármádiájának nagyobb részével *Bulkow* és *Kaminiek* mellett a' *Mossavice* folyóvízen által ment, és még azon napon kiállította a' maga megtámadó kolonnéit vagy tsapatjait a' mi hadi seregeink bal szárnya ellen *Bródy* felé. Attól lehetett félni, hogy a' *Brody* mellett volt gyenge post, a' melly felé az Austriai seregek hátráltak elébb hátrább fognak nyomattatni, mint a' *Brzesk* mellett állottak. Mellyre nézve megparantsoltatott, hogy az egyesült Austriai és Szakszóniai hadi seregek Octob, 10-ik napját követett éjjel a' *Brzesci* tanyát hagyják el, mellyet a' leg szebb rendbe végbe is vittek.

(A' többi következik):

Nro. 42.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden November 24-ik napján 1812-dik
esztendőben.

BCU Cluj University Library Cluj

B é t s.

Itt leg keményebb tél van. Két napokkal ez
előtt sok hó esvén, az idő fel tisztult; 's tegnap
és kivált ma oly keményen megfagyott, hogy
akármelly hideg Januáriusba béillene. Ritka,
mikor a' tél ilyen jókor és illy nagy hideggel
kezdődik.

Budáról írják, hogy a' K. M. Helytartó Ta-
nátsnál tiszteletből valo *Concipistai* rangal szol-
gáló *Korompai Gróf Brunszaik August* urat, az
Ország' fő Tárnokmestere' ó *Excellentziája'* fiát,
Cs. K. *Cameráriussá* nevezni kegyelmesen méltóz-
tatott Fels. Urunk.

Orosz Birodalom.

Warschau Nov. 14-dikén. A' *Vilnába* ér.

T t

no'

kezett leg újabb és hivatali szerént való tudósítások szerént a' Császári fő hadi szállás *Wiasmából* November' 4-dikén *Dorogobuzba* tétetett által. A' *Malajo-Jaroslavez* mellett Oktob. 24-dikén történt verekedésektől fogva, semmi további verekedések nem akadályoztatták a' nagy ármádát az ő *Smolensk* felé való útjában.

A' *Wittgenstein* ármádájánál is, ugyan ezen tudósítások szerént, semmi újabb változás elő nem adta volt magát.

Az *Austriai* ármádától érkezett újabb tudósítások szerént, az Admirális *Tschitschagoff* ármádájának fő hadi szállása Nov. 5-dikén *Roszanában*, 7-dikén *Slonimban* volt. Az Orosz vezér' plánuma, a' ki úgy vélekedett, hogy *Bresc* mellől észrevétetődés nélkül távozzon el, a' *Hertzeg Schwartzenberg* mozdulásai által, a' ki az Orosz sereget nyomban kövezi, semmivé tétetett: melyre nézve, és azért is, minthogy a' Fr. nagy ármádának *Smolenskhez* való vissza érkezése az ő plánumához befolyással fog lenni, még nem lehetett tudni, hogy valyon a' *Dnieper* alsó részei felé fogja-e már most további útját venni, vagy pedig egyenesen *Minsk* felé.

Warschauhoz még szünetlen érkeztek az újabb seregek, mellyek onnét a' *H. Schwartzenberg*' ármádájának segítségire tovább indultak.

A' *Journal de l' Empir* ilyen észrevételeket adott ki a' Frantzia seregeknek *Moskauból* való eljövetelekről: — „

„Már néhány napoktól fogva tudtuk a' *Moskauból* érkezett magános levelekből a' nagy ármádának azon mozdulásait, mellyekről a' 25-dik *Bülletinben* szó van. Az ármádának ezen

városhoz való sebes előnyomulása és a' *Moskwa* mellett történt fényes győzelem, alkalmas téli szállást szereztek volna a' győzedelmeseknek, ha a' barbarus ellenséget a' dühösség, és kétségbeesés arra a' rettentő határozásra nem vették volna, hogy birodalmának egyik fő városát tulajdon kezével felégesse. *Moskau* már hamuvá tétetve nem egyéb vala a' Frantzia ármádára nézve, hanem csak egy szélső vígyázó tanya. Egyéberánt mi is lehetett egy okos vezérnek, a' ki egy véghetetlen ármárával Oktober végén az Orosz Birodalom' közepén szemléli lenni magát, fő, sőt egyedül való czélja, annál egyéb, hogy téli szállásokat szerezzen magának, előbb, hogy sem őtet a' rossz idő meglepné. —

„November' első napjaiban minden nap béálhat a' tél az Orosz birodalomban. A' sok eső és havazás járhatatlanná tesz, a' nagy hidegnek e'következéséig az útakat. A' nedves hideg, mellytől sokkal inkább lehet félni, mint a' száraz hidegtől, a' seregeknek egésségeket fenyegeti. Azt parantsólja a' böltsesség, hogy az ármáda ezen idő előtt nyugodalmas, alkalmas, és szélesen kiterjedő téli kvártélyokra szálljon. Nem elég az, hogy munka nélkül vesztegel az ármáda: az embereknek és lovaknak ily nagy *massája* (sokasága) szélesen kiterjedő földet kíván, a' hol elszéledhessen, és eleséget találhasson; fedélre és nyugvó helyre van szüksége; a' téli szállásoknak végezetre szélső vígyázó tsapatok által kell lántz szemek módjára körülvéttetni, a' mellyek az ellenséges száguldozó tsapatokat megakadályoztassák abban, hogy a' téli szállásokra bétsaphassanak, és a' seregeket a'

magok nyúgodalmokban fellármázzák. Még a' katonai plánum és a' helyek' fekvése sem lehetnek fő tekintetek a' téli szállásnak választásában; az eleségnek bőségére és annak megszerzhetése béli könnyűségére van gyakran a' legfőbb tekintet. Ezen környülfállításoknak megfontolása indította volt a' Császárt az 1807-dik esztendőben is arra, hogy napkeleti Prussziát elhagyván, a' *Wistula*' termékeny partjaira hozza győzedelmes seregeit, a' hol ezek a' telet bővségbe töltvén-el, az alatt Dantzkának ostromoltatását is fedezték, 's a' nyárnak elkövetkezésével ismét előnyomúltak, hogy *Friedlandban* és *Tilsitben* a' békességnek törvényeit diktálják! —

„A' jelenlévő táborozás' plánuma sokkal nagyobb, hogy sem vélekedésünket kimondani mérszelhetnők az eránt, hogy hol fognak azok a' téli szállások választani, mellyeken az ármáda meg fog szállani. *Kalugát* és ennek termékeny környékeit fogja-é elfoglalni? *Kiewet* és a' *Tormasow* ármádáját fogja-é hátúlról fenyegetni? *Kigánok* ostromoltatását fogja-é fedezni, vagy pedig *Witebskben* és *Smolenskön*, mint közép pontban fog maradni, a' honnét, azonnal hogy az esztendőnek kedvező része elkövetkezik, minden felé útuk indulhat, a' hova ötet a' győzelem hívni fogja? Akár hol válaszsza azonközben a' maga téli szállását az ármáda, meggyőződöttek lehetünk a' felől, hogy a' mi meggyőzhetetlen Légiónk valamint a' veredésben úgy a' nyúgodalomban is betsületet fognak parantsolni az ellenséges tsordáknak; adjunk hálát annak a' bölts elővígyázásnak, melly éppen úgy szárnyakat tud adni a' győzelemnek, valamint megállá-

podni tud ott, a' hol azt a' böltsesség parantsólja. Örömmel jusson eszünkbe, hogy barátaink, atyánkfiai, és fiaink, kik a' haza' zászlói alatt özsze gyülekezve vannak, néhány tsendes szempillantatokot tölthetnek - el. Még ha szintén újabb verekedések által kellene is megvásárolni ezen tsendességet, jól meg kell jegyezni, hogy még ezen esetben sem lehetnek, bár melly fényesek lehetnének is ezek a' győzedelmek, ezeknek egyéb gyümöltseik, hanem tsak az, hogy azok az ellenséges tsapatok, mellyek azon Kozák tsordáknak, a' mellyek a' mi seregeinknek a' Nara mellett alkalmatlankodtak, segítségekre jöhettek volna, széllyel verettethessenek. Minden mozdulások, mellyeket az ármáda tehet, tsak arra czélozhatnak, hogy magának olyan teli szállásokat szerezhessen, mellyek a' lehetőségig bővölködők és nyúgodalmasok lehetnek. Ezen mozdulásokra szükségesképpen hosszú munkálódó línea kívántatik; 's minthogy *Moskau* a' mi eddig való állásunknak éppen a' szélső végén esik: ehez képest a' fő hadi szállás, mint a' minden mozdulások' közép pontja, ott tovább meg nem maradhat. Midőn tehát a' mondatik, hogy a' Császár *Moskaut* oda hagyta, e' nem egyebet teszen, hanem tsak azt, hogy ez a' Katonák' Atyja, ott jelenik - meg mindenütt, a' hol a' nagy munkák az ő jelenlétét kívánják. Az ő szemei győzedelmet parantsoltak, az ő szemei gondot fognak a' győzedelmes seregeknek bátorságban való maradásokra is viselni.

Nagy Britannia.

London Nov. 1-ső napján. Innen nagy sie-
tséggél oly parantsolat ment a' *Portsmouthi*,

Plimouthi, és egyéb kikötőhelyekbe, hogy minden haszonvehető hadi hajókat azonnal készítsenek el a' kivezésre, 's a' hajós legényeket kettőzött iparkodással gyűjtsék, mivelhogy tudósítást vett az Országlószék a' felől, hogy a' *Lorienti*, *Bresti*, *Havrei*, *Rocheforti*, és *Bordeauxi* kikötőhelyekben külömbkülömb Frantzia hadi hajós osztályok állanak készen, a' mellyek Amerika felé szándékoznak elevezni az egyesült Statusok' segítségire, és tsak azt várják, hogy a' Frantzia partok mellett ólálkodó Anglus hajókat valamelly szélvész, a' melly az esztendőnek ezen részében uralkodni szokott, onnét elkergesse, 's azonnal ki fognak evezni a' tengerekre.

Az Orosz Császár egy igen drága gyémántos piksist küldött Lord *Liverpoolnak* az Angliai Kintses Kamara' első Lordjának ajándékba.

Északi Amerika.

Az Északi Ámerikaiaknak az Anglusok ellen való feltüzelődések még eddig telyeséggel nem tsendesedik. Sem az úgy nevezett Kabineti Rendeléseknek vissza vétetődése, sem az a' szerentsétlenség, melly az Ámerikai seregeket a' Gen. *Hull* vezérlése alatt a' *Detroiti* erősségben érte, fel nem indította őket leg kissebb engedelmességre is. Hogy Generális *Hull*, *Detroitot* feladta, és az egész őrző sereggel hadi fogságra ment az Anglusokhoz, ez ugyan elég sajnósan esett mingyárt a' hadakozás' kezdetében az Ámerikaiaknak: de tsakugyan nem tartják ők azt olly nagy tsapásnak, hogy azért magokat megalázzák, sőt kettőzött iparkodással szaporítják seregeiket, hogy az első szerentsétlenség által okoztatott fogyatkozást mennél előbb jóvá te-

hessék. — Az is rettenetesen bosszantja őket, hogy az Anglusok az Indus vad népet is fellázasztották, 's ezekkel egy társaságban verekednek az egyesült Státusok ellen, pedig ezek az Indusok igen kegyetlen emberek. Most már az egyesült Státusok is azon iparkodnak, hogy ők is a' magok részekre hódíthassanak ezen vad nemzetek között némellyeket, 's ezekkel egy társaságban akarnak az Anglus seregekre támadni. —

A' mi egyéberánt itt a' leg újabb történeteket illeti, ezek ennyiben állanak: —

Az Anglusok egy kezekben még most is a' békesseg olaj fa ágát tartják, mellynek ezt a' nyilvános bizonyosságát olvassuk a' *Halifaksi* leg újabb tudósításokban, hogy *Sir Warren* oly követséggel várattatik minden órán oda, hogy az Ámerikai Országlószéket forma szerént való módon megkínálja a' békesseggel. De ugyanekkor azt is olvassuk, hogy *Sir Warren* öt *Linca* hajóval és néhány Fregátokkal evezett el Angliából Ámerika felé, hogy a' békessegés ajánlást ezeknek megmutatásával fontosabbá tegye.

A' *Ney-Yorki* levelek szerént már megérkezett volt *Sir Warren* oda, 's minden órára várta figyelmetességgel, hogy minémű békessegés feltételeket vitt az Anglus Országlószéktől.

A' mi a' szárazon való hadakozást illeti, ezt tágitás nélkül folytatták az Anglusok és az Ámerikabéliek egymás ellen. *Detroitnak* elfoglalása után *Wayne* nevű erősséget szállották meg és vítták az Anglus és Indus szövetséges seregek.

A' *Párisi Monitörben* egy *Baltimori* levél

jött - ki, a' melly Sept. 22-dikén indúlt, és ez a' foglalatja: —,

„A' *Kentucki és Ohioi* újságlevelek igen ke-
zerves színben adják elő azt a' hadakozást, mel-
lyet az Indusok folytatnak az egyesült Státusok
ellen. Tűzzel és vassal kegyetlenkednek a' mi
napnyúgot és észak között fekvő tartománya-
inkban. *Westportban* az *Ohio* mellett egy éjjel
15 familiákat óltottak - ki gyilkosan; az aszszonyok
és gyermekek százanként futna előllök. A' *De-*
arboru nevű erősséget, mellyben tsak 50 Amé-
rikai fegyveresek voltak, megvévén ezen Indu-
sok, az abban talált Amérikanusokat, ámbár ca-
pitulátziót ígértek volt nékik, azután majd mind
megölték. *Wels* és *Healet* nevű Kapitányaink
isezen szerentsétlenek között voltak. Már most a'
mi *Buffalói* Agensünk is útasítást vett az Elöl-
tőlőtől, hogy a' szomszéd hat Indus nemzeteket,
a' kik nekünk szolgálatot ajánlottak, vegye - fel.
E' szerént 14 napok alatt nekünk is lesznek négy
vagy öt száz Indus katonáink. A' mi Generáli-
sunk *Harrison* az *Ohioi* határszéleken áll 6000
emberrel, azon iparkodván, hogy *Wayne* várát
felöldozhassa az Anglusok és Indusok' ostroma
alól: de tartani lehet, hogy nem érheti el czrl-
ját, minthogy nagy erővel van az ostromló el-
lenség. A' *Bostonból* Okt. 2-dikán indúlt levelek sze-
rént, már megvették volt ezen várat az Anglu-
sok és Indusok.

Spanyol Ország.

Innét mostanság semmi új híreink nem ér-
keztek. A' napokban írták némelly Párisi újsá-
gok, hogy a' Király már vissza ment volna a'
Közép és a' Marschal *Soult* vezérlése alatt lévő

ármádákkal *Madridba*. De minthogy ezen tárgy felől az ólta sem ezek a' Párisi újságok, sem a' *Monitör* nem emlékeztek, sőt ennek valóságát az alább következő tudósítás is, melly *Madridból* Október' 15-dikén indúlt, kétségesíti; tehát ezt hagyjuk most ennyiben addig, míg hitelesebb tudósítások nem érkeznek onnét.

Itt (ezeket olvassuk a' mingyárt említet *Madridi* tudósításbar) az Anglusoknak ide lett b'jövetelektől fogva nagy tébolygás uralkodik. Mind azok, a' kik József Királyhoz valamelly függéssel viseltettek, leg rettenetesebb üldöztetést szenvednek. Október' 13 dikán 20 ilyen familiáknak atyjai fogattattak - el és zárattattak a' *Retiroba*. A' Nemesség nagy részint elútazott a' Királlyal Valenczia felé. Ezeknek vagyonaikat confiscálta a' Lord *Vellington* által kineveztetett Magistrátus. A' *Madridi* théátramoknak ajtajaik bezárattatva állanak,

A' mi a' Lord *Vellington* fő ármádájának mozdulásait illeti, azólta, hogy ő *Burgosnak* osromlását félbe szakasztotta, erről most egyáltalában nem tudunk írni semmit.

Hadi Történetek.

Közelébbi leveleinkben említettük röviden, hogy a' múlt Oktoberben nevezetes verekedések történtek volna *Polotzk*nak környékein a' *Düna* job és bal partjain, mellynek következései közé tartoztak volna, hogy Marsehal *St. Cyr*, *Kamen* mellé vissza jött, Orosz Generális Gróf *Wittgenstein* pedig *Polotzk*ban fészkelte - meg magát. Ezek a' történetek néhány napokig folytak változó szerentsével, mellyről a' *Monachiumi* udvari újság, minthogy ezen verekedésben a'

Bavariai seregek is nagy részt vettek, hőszzas tudósítást adott ki a' folyó Nov. 17-dikén, melynek ennyiben áll summás foglalata: —,

„Augustus' 18 dikától fogva (így szól a' Bavarus tudósító), a' midőn Gróf *Wittgenstein* megverettétvén magát a' *Dryssa* mellé vissza vonta, egész mostanig semmi bevezetes történet nem fordult elő ezen ellenséges ármádáknál. Mindketten gondosan szemmel tartván egymást, tanyáiknak sántzokkal való megerőssítésén, és seregeiknek erőssítésén iparkodtak. —

„Orosz Generális *Stengel* nagy sietséggel megjelent a' Generális *Wittgenstein* segítségére, 12,000 gyalogokkal, 1250 lovasokkal, és 52 ágyúkkal, a' midőn haladék nélkül meghatározták az Orosz Vezérek, hogy a' mi tanyáinkat *Polotzknál* minden oldalról megtámadják. Gróf *Wittgenstein* a' *Düna* jobb partján támadja meg. Oktober' 14 dikén a' *Polotzkot* fedező sántzokat, Gen. *Stengel* pedig ugyan akkor a' *Düna* bal partjára *Dryja* mellett által jövéen, azon iparkodott, hogy az azon tájon fekvő Bavarus tsoportokat elmozdíthassa. A' *Düna* mellett álló Bavarus vezérnek Generális *Ströhlnek* meg lévén parantsolva, hogy magát, ha nagy erő taláina réá ütni, vonja vissza, és tsak az *Uzacz* védelmezésén iparkodjék, ő ezen parantsolathoz képpest magát az *Uzacz* felé vissza vonta, 's *Bonnoniához* érkezvén, itt magát a' Fr. G. Gorbineau seregével egyesítette, a' ki mint idősebb Generális tölle a' vezérséget is által vette. —

„Az alatt, míg ezek a' *Düna* bal partján így folytak, annak jobb partján is vissza nyomta

szélső vgyázó seregeinket az ellenség a' Polotzk mellett lévő sántzokig. Ez nap ezen sántzokra, sőt a' városra is hathatósan réá ütött az ellenség; a' verekedés etvéli hat óráig tartott. Az ellenség vissza vonni kén:elenítetett magát. A' Frantzia fő vezér Marschal *St. Cyr* gyenge sebet kapott. —

„Oktober' 19-dikén reggel nagy lármával megújította az ellenség a' *Dünának* mind két partjain a' verekedést. A' víz jobb partján ugyan ekkor is vissza veretett: hanem ennek bal partján olyan szerentsés vóit, hogy az *Uzacz*a vizén (*Uzaczól* nem meszsze, a' hol ez a' víz *Dünába* szakad) által rontott, mellyhezképpest már kevés volt hátra, hogy *Polotzkra* hátulról is réá üthessen, a' mellyet Marschal *St. Cyr* eszébe vévén, azonnal több seregeket küldött által a' *Düna* bal partjára a' Gen. *Wrede* vezérlése alatt. Azt is igen szükségesnek lenni találta M. *St. Cyr* a' *Düna* job partján lévő seregekre nézve, hogy az *Uzaczán* által jött ellenség azon ismét által veretessék, mellyre nézve meghatározta, hogy a' kövendezendő napon (20-dikban) Gen. *Wrede* által őtet ott megtámadtassa. Az ütközetre való készülétek megtétettek, a' rendelések kiadattattak, a' seregek kiosztattattak. Minthogy azonban a' tsatának szerentsétlen vagy szerentsés kimenetelét előre ellátni nem lehetett, tehát azt is elvégezte magában M. *St. Cyr*, hogy azon éjjel a' *Düna* job partját *Polotzk* városával és minden sántzokkal egyetemben oda hagyja, a' melly leg jobb rendel, 's minden ágyúkkal és bagázsiával egyetemben végre is hajtattott, minthogy az ellenséges tsapatok, mellyek ezen éjjel a' hátrálás

közben a' miéinket gyakran megtámadták, mindenkor vissza verették.

„Az ezen napi verekedésnek elkezdődése előtt kihirdettette G. *Wrede* a' seregeknél, hogy minden lövés nélkül csak bajonétial rohanjanak a' seregek az ellenségre: de ez maga kezdett hozzá reggel 4 órakor a' verekedéshez. Gen. *Wrede* azt látván, ezonnal rohanásra való jelt doboltatott. Harmadfél óra alatt által veretett az ellenség a' vizen, minekutánna 2 Obersterei, 1 Majorja, 25 tisztjei és 2000 emberei fogságra estek. Az *Uszacza* bal partján jó állásban helyeztetvén magát az ellenség, úgy látszott, hogy meg akar ott maradni, hanem három Brigadérosaink három batteria ágyút szegeztetvén néki, ötet innét is nem soká elkergették. Ezen estve még 4 tisztek, és 480 közemberek hozattak fogságra. Más nap ismét egész erejével ezen ellenséges csapatoknak kergetésekre ment volna Gen. *Wrede*, ha éppen ekkor olly parantsolatot nem vett volna M. St. Cyrtól, hogy térjen vissza, minthogy már most Gr. *Wittgenstein* is hídat tsináltatott *Polotzkon* feljül a' Dunán, és által jönni iparkodik. E' történt Oktober 21-dikén. —

„Ezen közben történt, hogy a' Generális *Weiszhaupt* 22 fontos ágyúkból álló batteriája a' lovaknak elfogyása miatt az ármáda mozdulásait nem követhetvén, egy kassahordószekérrel, a' fő hádi szállás' bagázsájával, és az erre felrakatott 22 zászlókkal, *Uszacz* vissza küldetvén, *Uszaczot* a' miéinktől elhagyattalva, az ott levő hídat elrontatva, 's az ellenséget az *Uszacz*i útra nagy számmal előnyomúva találván, ettől, bár mi jól védelmezte is magát, elfogatott.

(A' löbbi következik).

P. D.